

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 100 Din
za inozemstvo 18—

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri poštn. čekov,
zavodu št. 11.842.

Danasnja številka obsega osem strani
in stane en dinar.

Ljubljana, 2. avgusta.

Za praznikom naše sokolske mladine evo zleta našega v sokolskem duhu nastopajočega dijaštva in vojaštva! Kakor v nazorni sliki gledamo lahko, kako prejšnja sokolska ideja ves naš jugoslovanski narod od dece preko mladeničev in mladenk do zrelih mož tja do starih, belolasih Sokolov. Ko gledamo te strunne čete, ki se vsipajo v naše mesto znova in znova od severa in juga, se šele prav zavedamo, kako zdrava in narodna je bila zamisel Tyrša in Fügnerja: Krepiš telo, jekliš voljo, kovaš značaj, močno telo in dušo pa poklanjati nesebično svojemu narodu in domovini!

Mladina brez vsakršnega navažanja instinktivno sledi idealizmu in idealnim programom. Zato se zbira okoli sokolskih praporjev čim dalje več in več naraščajo od najnižje starosti ter čim dalje več srednješolske in akademске omladine. Vesel je ta pojav. Saj nam jamči, da postane naš narod, po sokolski ideji prepojen, velik in priznan tekmeč številnejšim narodom po svoji discipliniranosti in samozavednosti. Zdrava, značajna, na svojo domovino ponosna, svojo materinsko živo ljubeča in goječa ter za svojo državo tudi na najtežje osebne žrtve pripravljena sokolska mladina, je ideal Jugoslavije, kakor je ideal Českoslovaške. Ničesar si ne želita ti dve bratski zvezni državi bolj, kot zasidirati svojo usodo v dušah in srcih mlade generacije. Ta naj dogradi pravkar osvobodjeni dom na zunaj in znotraj ter ga utrdi tako, da bo neomajen napram domačim in tujim sovražnikom! In tako generaciji nam vzgaja Sokolstvo: boljše, trenejše in močnejše od vseh dosedanjih, ter svobodno kvarljivih vplivov slovanskih tisočletnih pačiteljev in pohujševalcev. V čistem vzduhu narodne svobode porojena in odgojena naša mladina bo mogla svobodno razmahniti svoje fizične in psihične sile, od nikogar zasmehovana in odrišana, ter s ponosom izrekat: «Sem jugoslovanski Sokol, a kdo je več?»

Zato se veselimo in pozdravljamo drugi naš sokolski praznik s prav posebno razigranostjo svoje duše. Za telesno svobodo se nam približuje tudi osvoboditev misli in čustev, da postanemo končno znova nepotvorjen narod slovanski. Naš novi sokolski zbor uresniči docela vzor ustanoviteljev prvega slovanskega Sokola: z najvišjo telesno kulturo do najvišje kulturne volje in značaja.

Iz Hrvatske, Vojvodine, Srbije, Bosne in Hercegovine hiti jugoslovanska sokolsko misleča, čuteča in delujoča dijaška mladost v Ljubljano, da ponovi s slovanskimi tovariši prisego: Vse za domovino! Naj se dobera seznanijo vzorni naši mladeniči in mladenke s svojimi brati in sestrami ter sklenejo trdne zveze za vse nadaljnje življenje! Naj se povežejo Srb, Hrvat in Slovenec v snopci, ki ga ne razloži nobena sila na svetu!

S posebno ljubeznijo pozdravljamo tudi naše vojaško sokolstvo. Iz raznih garnizij dospo čete jugoslovanskih junakov v vojaških uniformah in sokolsko dušo. Kolik prekrat! Vojak - Sokol! Mar smo mogli kdaj sanjati pred petimi leti, da bomo kdaj uživali tako krasen prizor? — A tudi to pot se nam ta čudoviti prizor še polepsa: tudi Českoslovaški vojniki - legionarji pod vodstvom svojih častnikov nastopijo v družbi našega vojaštva! Kakor na simbol vojnega pobratimstva Jugoslavije in Českoslovaške bomo zrl v skupnem nastopu zastopnikov naše in Českoslovaške vojske. Puška ob puški, bodalo ob bodalo, a tudi srce ob srcu — vsi za isto idejo: za svobodo!

Mladino in vojaštvo, dvojce idealnih borcev za vzore bratskih slovanskih držav, sprejme gotovo naš narod s tisto ponosno ljubeznijo in trdno vero, ki jo zaslužujeta.

Zdravo, bratje in sestre!

JADRANSKA BANKA.

Trst, 2. avgusta. (Izv.) Jadranska banka je bila sicer še danes zaprta, sprejemala pa je posamezne stranke skozi stranska vrata v ulici San Nicolo.

Pri preiskavi v banki so bile zaplenjene vse v ovadbi inkriminirane knjige in listine, ponarejena korespondenca in kakih 30 blagajniških prilog.

Danes zvečer na slavnostnem prostoru pod Tivolijem — državni večer dijaštvu. Nagovor: gošča, petje. Ljubljanci, pridite v oblinem številu med našo mladino.

Borba za uradniško pragmatiko.

OPOZICIJA ZAVLAČUJE NUJNO REŠITEV. — STALIŠČE VLADE. TRIFKOVIČ PRI KRALJU.

Beograd, 2. avgusta. (Izv.) Minister za konstituanto Trifković odpotuje na Bled, da referira kralju o uradničnem zakonu, ki se mora te dni staviti narodni skupščini na dnevni red. Del poslancev je mišljenja, da se o tem vprašanju razpravlja dalj časa. Vlada je storila vse, da se ta zakon prouči temeljito. Ker je to vprašanje postalo aktualnejše, kakor sploh kedaj, želi vlada, da se ta zakon izvede v skupščini po skrajšanem postopku (Čl. 133. ustave.) Proti temu se je v parlamentu pojavilo mišljenje opozicije, da je ta zakon treba rešiti rednim potom. Na ta način bi se rešitev še bolj zavlekel, ko je ta zadeva že itak trpela radi zapostavljanja za drugimi zakoni. Mnenja so v tem oziru razdeljena tako: Minister za konstituanto Trifković tolmači mišljenje vlade in smatra, da se mora ta zakon razpravljati po skrajšanem postopku, torej le v Zakonodajnem odboru, katerega sklepe plenum zbornoce brez debate odobri ali pa zavrne. Zakonodajni odbor bi mogel svoje delo dovršiti tekotom 20 dni in bi potem njegov predlog prišel kot prva točka po sedanjem zasedanju skupščine. Opozicija pa smatra, da se mora uradniški zakon razpravljati po rednem postopku torej v odboru in dveh čitanjih v plenumu zbornice. Ako bi obveljala zahteva opozicije, potem je računati da se pragmatika zavleče še preko — novega leta! V demokratskem klubu se je danes poudarjalo,

da se to nikakor ne sme pripustiti. Ministra Pribičević in Žerjav sta v vladi opozorila, da demokracija zahteva nujno rešitev uradničnega vprašanja. Zato potuje minister Trifković na Bled, da kralj spozna stališče vlade in opozicije. Minister Trifković bo razen tekočih poslov predložil kralju v podpis listo državnih svetnikov, ki jih je izvolila skupščina, ter listo svetnikov, ki jih predlaga skupščina, voli pa kralj.

Končna redakcija pragmatike.

Beograd, 2. avgusta. (Izv.) Danes je bila konferenca pravosodnega in finančnega ministra o uradničnem zakonu. Določena je končna redakcija tega zakona. Vsi državni uradniki se bodo razdelili v tri skupine: V prvi skupini bodo oni uradniki, ki so dovršili fakulteto ali visoko šolo v rangi univerze, v drugi skupini oni, ki imajo zrelostni izpit ali najmanj strokovno šolo v rangi srednje šole, v tretji skupini pa oni, ki imajo vsaj 4 razrede srednje šole. Razen tega se bodo uradniki delili v posamezne razrede ter je določeno, do katerega razreda more napredovati uradnik iz ene od teh treh glavnih skupin. Projekt bo izročen preko predsedništva skupščine, zakonodajnemu odboru, ki naj še v parlamentarnih počitnicah prične razpravo. Medtem je opozicija zavzela glede razprave zakona stališče, da je skrajšan postopek nedopusten.

Kontrola nad poslovanjem borz in bank.

ODPOR BEOGRAJSKIH BANK PROTI NOVEMU BOZNEMU KOMISARJU. — REVIZIJA POSLOVANJA ZAGREBSKIH BANK.

Beograd, 2. avgusta. (Izv.) Vest, da je za komisarja na beograjski borzi imenovan g. Jakovljevič, generalni inspektor ministarstva financ, je v beograjskih trgovskih krogih izzvala splošno nezadovoljstvo. Razumljivo je, da se banke g. Jakovljeviča branijo, ker ga smatrajo za zelo opasnega kontrolorja in strokovnjaka, zato pa se uvozniki nadejajo, da se bo vrednost dinarja kmalu popravila. Uverjeni so, da banke z borznimi mahinacijami umetno držijo visoki kurz tujih deviz. Sedaj je naloga g. Jakovljeviča,

da napravi tem mahinacijam konec. Kakor doznava Vaš dopisnik, bo finančni minister dr. Kumanudi poslal inspektorja svojega ministarstva v Zagreb, da pregleda tudi delo zagrebskih bank, in to na zahtevo nekaterih beograjskih bančnikov, ki trde, da vso kampanjo proti dinarju vodi v prvi vrsti Eskomptna banka v Zagrebu, ki je tesno afilirana z Länderbankom, enim od največjih dunajskih zavodov in se mora smatrati kot njena podružnica.

Fašistovske represalije proti stavkujočim.

FAŠISTOVSKA MOBILIZACIJA V POLNEM TIRU. — STAVKA JE LE DELNA. — PROMET SE VZDRŽUJE. — NAPAD NA TISKARNO «LAVORATORA».

Rim, 2. avgusta. (Izv.) Iz glavnih mest Italije se poroča, da se stavka nadaljuje. Ker listi ne izhajajo, je vsaka kontrola razširjenih vesti nemogoča. Letaki fašistovskega vodstva slikajo položaj tako, da so posledice stavke vsled njihovega nastopa paralizirale. V ospredju javnega interesa so represalije, s katerimi so zagrozili fašisti. Fašisti so bili ponovno pozvani, naj se opolnoči zberejo v polni vojni opremi na določenih zbirališčih. Ako stavka ne bo končana danes popoldne, bodo fašisti s silo priveli delavce v njihove delavnice. Fašistovski poslanci zapuščajo svoja volilna okrožja, da dirigirajo izvršitev represalij.

Tajni akcijski odbor stavkujočih dosedaj še ni izdal nobenih navodil za obnovev dela. V splošnem se more smatrati že sedaj, da se je splošna stavka izjalovila, saj poročajo od vseh strani, da stavka le del obratov. V Florenci, Napolju in Bologni so razum tiskarskega osebja v stavki le posamezniki. Železniški promet je ukinjen samo na nekaterih manjših progah, na večjih progah ga vzdržujejo fašisti vsaj v skrajnem obsegu.

Trst, 2. avgusta. (Izv.) Splošna stavka se nadaljuje, ali je tudi danes, kakor je bila včeraj nepopolna in se v mestu niti ne opaža.

Danes bi moral odpluti parnik «Wilson» v Ameriko, a ni odplul, ker tudi mornarji tavkajo. Prisilili so jih hoteli, da bi šli vili parnik iz luke, a so se odločno ustavili. Ko se jim je celo zagrozilo, da bo torpedovka, ki je priplula v bližino parnika, z orožjem prisilila parnik, da odpluje, in da se jim daje samo eno uro časa za odločitev, so mornarji odgovorili, da naj torpedovka, če hoče, takoj začne streljati na parnik, in če bodo prisilili ladijsko moštvo, da bo odplulo s parnikom, bi se znalo dogoditi,

ti, da se parnik potopi. Tako «Wilson» ni odplul.

Sredi popoldneva so fašisti z bombami naskočili tiskarno komunističnega «Lavoratora», pa niso mogli vdreti vanjo, ker so vrata in okna tako močno zavarovana z železnimi oklopi, da jih ročne bombe ne prebijajo.

Danes popoldne poteče 48urni rok, ki so ga dali fašisti vladi, da pokaže svojo avtoriteto, to se pravi, da zaduši stavko. Ker ni pričakovati, da bi vlada storila to, ni izključeno, da pride jutri do resnejših dogodkov, ker bodo fašisti gotovo hoteli dejanski nastopiti proti stavkujočim delavcem.

Ker je tudi danes izšel samo fašistovski «Popolo di Trieste», so poročila iz kraljevine zelo pičila in seveda zelo pristranska. Po «Popolovih» poročilih se je stavka povsod izjalovila, zlasti pa na železnici, kjer skoraj povsod vozijo vsi vlaki s pomočjo osebja, ki pripada fašistovskim organizacijam. O kakih večjih spopadih med fašisti in štrajkovi v kraljevini doslej ni bilo nikakršnih poročil.

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V LONDONU.

London, 2. avgusta. (Izv.) Mednarodni šahovski turnir je včeraj povzročil veliko zanimanja. Svetovni prvak Capablanca dosedaj še ni dobil nasprotnika, ki bi mu bil kos. Dr. Vidmar se je sicer izkazal kot zelo energičen igralec, vendar pa nima onega velikega stila, da bi mogel premagati Capablancu.

Posamezni včerajšnji izidi so nastopili: Capablancu premaga Wehlbuta v 40 potezah, dr. Vidmar Worowskega v 46 potezah, Rettl Jatesa v 30, Tartakower Ecuweja v 36, Aljekin Watsona v 27, Bogoljubov Maroczyla v 29 in Rubinstein Marsena v 31 potezah.

Grški pohod na Carigrad.

PROTIDREDBE ZAVEZNIKOV.

Atene, 2. avgusta. (Izv.) Zastopniki zaveznikov so sinoči izročili grškemu zunanjemu ministru Baltaziju odgovor svojih vlad na obe noti grške vlade o carigradskem vprašanju. Besedilo odgovora se še ni objavilo, vendar pa se ve, da se v njem odločno izjavlja, da so zavezniki pripravljeni upreti se vsakemu vikorakanju Grkov v nevtralnico.

Pariz, 2. avgusta. (Izv.) Iz Aten javljajo: Včeraj popoldne se je vršil daljši kronski svet pod predsedstvom kralja. Vladni krogi menijo, da je položaj stopil sedaj v svojo kritično fazo.

POLOŽAJ V CARIGRADU. — RAZBURJENJE PREBIVALSTVA.

Carigrad, 2. avgusta. (Izv.) Po uradnih poročilih turškega glavnega stana se še vedno zbirajo grške čete v vzhodni Traciji. Z ozirom na striktno objube grške vlade turška vlada sicer ne veruje, da bi grško vrhovno poveljstvo že v bližnjih dneh dalo ukaz za kršitev nevtralne cone, vendar pa na-

-- RAZBURJENJE V CARIGRADU.

daljuje vojaške priprave na kopnem in na morju, da bo mogla preprečiti vsi sredstvi eventualni poizkus kršitve meje.

V Carigradu vlada v splošnem mir, vendar pa postaja kljub energičnemu posredovanju zaveznikov razburjenje med prebivalstvom vedno večje. Prebivalstvo ob evropski obali je izrazilo željo, da bi se preselilo na azijsko obal. Medzavezniška policija je vsled tega morala prepovedati promet med obema obalama. Po vestih iz Catalde pride dnevno do spopadov med turškim orožništvom in grškimi predstražami. Enajst ranjenih Turkov so prepeljali v Cataldo.

ZAVEZNIŠKE ČETE V TURCIJI.

London, 2. avgusta. (Izv.) Štirje nadaljnji angleški bataljoni so dobili povelje, naj bodo pripravljani za takojšnji odhod v Turčijo. S tem ojačenjem bo število zavezniških čet v Turčiji doseglo 11.000 mož, izvmemši mornarje in mornariških rojakov.

Kraval v madžarskem parlamentu.

MINISTRSKI PREDSENİK KOT POLICIST.

Budimpešta, 2. avgusta. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine je prišlo do razburljivih scen. Min. predsednik grof Bethlen je odgovoril na interpelacijo posl. Pavla Sandorja, predloženo že pred tedni narodni skupščini glede preiskave, kdo je kriv svoječasne invazije Rumunov. Grof Bethlen je odgovoril, da smatra tako preiskavo za nepotrebno, ker so Rumuni prišli iz lastne iniciative da zasedejo deželo in da jo izropajo. Poslanec Pehar, ki je bil svojčas član prve Friedrichove krščansko-nacionalne vlade je napadel socialno-demokratske poslance ter izjavil, da se obnašajo tako, kot da bi bili še vedno zastopniki bivše sovjetske vlade.

Vsled te izjave je nastal velik hrup, kateremu tudi predsednik ni mogel napraviti konca. Ko je posl. Pehar prišel

govoriti o krutosti komunistov, so klicali socialni demokrati, da bodo pričeli natevati podrobnosti belega terorja, ter so grozili vladni stranki. Člani večinske stranke so jim klicali «velezizdajalci», nakar so soc. demokrati hoteli zapustiti dvorano. Poslanec desnice so klicali: «Ven z njimi! Vrgli vas bomo ven!» Poslanec Gömbös je z dvignjeno pestjo v spremstvu drugih poslancev hitel proti klopm socialnih demokratov. Min. predsednik grof Bethlen je stopil pred njega ter ga potisnil nazaj. Skušal je s pomočjo posl. Huszarja pomiriti poslance vladne stranke. Tudi predsednik Gall, ki je med tem sejo prekinil, se je postavil v dvignjenimi rokami pred klopi soc. demokratov. Zbornica se je nato polagoma pomirila in socialni demokrati so ostali v dvorani.

Nova francoska nota Nemčiji.

Berlin, 2. avgusta. (Izv.) Nova grozilna nota Poincaréja, ki je bila včeraj izročena nemškemu upravniku v Parizu, je danes dospela v Berlin. Takoj so se v uradu državnega kancelarja pričela posvetovanja, pri katerih pa še ni prišlo do končnoveljavnih sklepov. Vendar pa se more reči, da bo ostalo stališče nemške vlade k francoskim zahtevam neizpremenjeno. Ultimativna nota Poincaréja ni v nemških parlamentarnih krogih povzročila velikega presenečenja. Baje imajo dokaze za to, da namerava Poincaré zapleniti v po Franciji zasedenem ozemlju nemške državne dohodke. Ali se bodo te odredbe nanašale tudi na zasebno lastnino še ni gotovo.

Berlin, 2. avgusta. (Izv.) Državni kancelar dr. Wirth je imel danes popoldne razgovor z voditelji frakcij koalicijskih strank ter nemške ljudske stranke, nemških nacionalcev in neodvisnih, pri katerem so razpravljali o političnem položaju. Voditelji strank so soglasnega mnenja z vlado, da zahteva napeti notranji in zunanji položaj mirno odločnost vlade in vsega naroda.

Podtajnik za finančno ministrstvo.

Beograd, 2. avgusta. (Izv.) Ker je finančni minister dr. Kumanudi, ki vodi začasno tudi posle notranjega ministrstva, preveč obremenjen z delom v dveh ministrstvih, je prosil ministrski svet, da se v finančnem ministrstvu imenuje podtajnik, ki bi v njegovi odsotnosti vodil vse posle njegovega resorta. Obenem je dr. Kumanudi naglašal potrebo, da se to imenovanje izvrši čimprej, ker hoče oditi na daljši odmor. Kot kandidata se s strani demokratov imenujeta Dr. Svetislav Popović in dr. Slavko Šečerov. Zdi se, da bodo radikali to mesto zahtevali zase.

RAZMEJITVENA VPRAŠANJA.

Beograd, 2. avgusta. (Izv.) Danes popoldne je ministrski predsednik Pašić sprejel člana mednarodne komisije za razmejitev naše kraljevine z Albanijo polkovnika Jovanoviča, ki je Pašiću podal izčrpano poročilo o dosedanjem delu komisije in o prekinjenju razmejitenih del. Polkovnik Jovanović je imel tudi daljši razgovor z našim poslanikom v Tirani Ljubo Nešićem.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.16 — 0.175, Berlin 10.50 — 11.75, Budimpešta 3.50 — 4, Bukarešt 56 — 57.50, Milan 375 — 377, London 372.50 — 375, Newyork ček 84.25 — 84.50, Pariz 680 — 685, Praga 206 — 207.50, Švica 1575 — 1600, valute: dolar 83.25 — 83.75, češke krome 202.50, madžarske 4.25, marke 12 — 14, leji 53.

Trg. obrtna banka 62 — 63, Brodska banka 69 — 70, Hrvatska eskomptna banka 170 — 172, Jadranska banka 425 — 450, Jugoslovanska banka 105 — 106, Ljubljanska kreditna banka 210, Slovenska banka 112.50 — 113, Prašedionia 1145 — 1150, Srpska banka 152 — 152.50, Eksploatacija drva 120 — 130, Dubrov. parob. družba 1300, Goranin 105, Narodna šumska industrija 101 — 110, Našička industrija drva 125, Gutman 297, Slavonija 98 — 100, Union 560 — 600, Ljubljanske strojne tovarne 200, Trbov. premog. družba 300.

Beograjska borza je bila včeraj radi praznika sv. Ilije zaprta.

Dunaj, devize: Zagreb 154.85 — 155.15, Beograd 619.40 — 620.60, Berlin 65.85 — 66.15, Budimpešta 22.46 — 22.54, London 226.700 — 226.900, Milan 2290.50 — 2301.50, Newyork 510.50 — 511, Pariz 4137 — 4143, Praga 1249 — 1251, Sofija 319.50 — 320.50, Varšava 777 — 783, Curih 9693 — 9707, valute: 50.325 — 50.825, levi 309 — 311, n. marke 65.75 — 66.25, funti 226.250 — 226.550, franc. franki 4115 — 4125, lire 2278 — 2282, dinarji 616 — 618, poljske marke 770 — 778, rum. leji 344.50 — 345.50, švic. franki 9640 — 9660, češke krome 1246.50 — 1247.50, madž. krona 22.67 — 22.76.

Curih: Berlin 0.68, Newyork 526.50, London 23.37, Pariz 43.6750, Milan 23.6750, Praga 13, Budimpešta 0.24, Zagreb 1.6250, Bukarešta 3.30, Varšava 0.0850, Dunaj 0.01.

Berlin: Italija 3515.60 — 3524.40, London 3445.65 — 3454.35, Newyork 776.32 — 778.48, Pariz 6267.15 — 6282.85, Švica 14.981.25 — 15.018.75, Dunaj 1.23 — 1.27, Praga 1871.65 — 1877.35, Budimpešta 31.96 — 32.04, Zagreb 890, Sofija 459.40 — 460.60.

Dva odlična moža.

Državna svetnika dr. Stefan Sagadin in Ivan Škarja.

V torek je narodna skupščina opravila važno delo. Izbrala je 12 članov državnega sveta. Izmed 24 kraljevih kandidatov, sama je pa postavila 24 kandidatov izmed katerih jih kralj izbere 12. Že v najbližjih dneh bo imenovanje novih članov našega najvišjega upravnega in ustavnega sodišča publicirano in poslovanje Državnega sveta bo skoraj pričelo.

Člani državnega sveta zavzemajo v naši državni hierarhiji eno najvišjih mest ter so v rangi neposredno za ministri in ostalimi prvimi zastopniki naše države. Njihova služba je stalna in uživa vse privilegije sodniškega kvanja.

Od članov Državnega sveta sta dva Slovence, dr. Stefan Sagadin in Ivan Škarja. Oba sta odlična upravna jurista ter sta dosegla v razmeroma mladih letih visoko mesto drž. svetnikov.

Dr. Stefan Sagadin se je rodil leta 1879. v Spodnji Poljskavi pri Mariboru kot sin kmetijskih staršev. Ljudsko šolo je obiskoval v domači občini, gimnazijo pa je dovršil leta 1899. v Mariboru. Po par mesecih v bogoslovju je odpotoval v Gradec, kjer se je posvetil pravnim študijem. Promoviral je leta 1904., nakar je stopil kot sodni praktikant k višjemu deželnemu sodišču v Gradcu, pozneje pa je služil kot avskultant v Celju, Laškem in Šoštanju. Leta 1907. je bil imenovan za sodnika v Ptuj, kjer je deloval okoli sedem let. V to dobo spada tudi njegovo študijsko potovanje na vseučilišča v Heidelberg in Lipsko, kjer se je bavil zlasti z državnim pravom. Iz Ptuja je bil prestavljen k okrožnemu sodišču v Celju, kjer je ostal tudi med svetovno vojno ter je tam naposled vršil službo prvega državnega pravdnika.

Začetkom leta 1919. je bil poklican dr. Sagadin kot referent v novo ministristvo za konstituantno in izenačenje zakonov, kjer je razvil plodonosno delovanje. Kmalu je postal duša vsega pripravljalnega dela za ustavo in organizatorične zakone naše države. Kot načelnik v ministristvu za konstituantno si je stekel dr. Sagadin glas enega naših najodličnejših pravnikov ter uživa splošno spoštovanje. Za njegovo delo pri pripravi zakonov je odlikovan z redom sv. Save III. razreda.

Dr. Sagadin je tudi literarno delaven. V mnogih revijah se nahajajo njegove državnopravne študije, ki so pisane z globokim poznavanjem materije. Širši javnosti je dr. Sagadin znan po svoji predstavnosti študiji »Naš sedanji ustavni položaj«, ki je izšla v založbi Tiskovne zadruge.

Ivan Škarja, šef splošnega oddelka gradbene direkcije v Ljubljani, je bil rojen dne 10. maja 1879 v Mirni na Dolenjskem. Po končani srednješolskih študijah v Novem mestu, je odšel leta 1898. na Dunaj, kjer je absolviral juridične študije leta 1903. in stopil takoj v službo deželnega odbora v Ljubljani, in sicer v splošni oddelku. Leta 1908. je postal prezidijalni tajnik in zapisnikar v deželnem zboru, naslednje leto pa vodja finančnega referata, v čegar področje spadajo finančne zadeve, ustanovitev deželne banke, melioracije, mostovi, regulacije rek itd. V svetovni vojni je prišel kot artiljerijski kapetan ob prevratu v laško vjetništvo, odkoder se je decembra 1919 vrnil kot invalid v svobodno domovino, kjer je prevzel najprej mesto pravnega referenta pri gradbeni direkciji v Ljubljani, pozneje pa vodstvo pravnega oddelka poverjenjstva za javna dela. Od leta 1921. dalje je šef splošnega oddelka gradbene direkcije in od leta 1920. docent na tehniški fakulteti, kjer predava upravno pravo. Gosp. Škarja slavi kot odlični jurist, zlasti v vprašanjih finančnega prava. Oba državna svetnika bode ta kar najodličnejša reprezentanta slovenskih pravnikov v našem najvišjem upravnem sodišču.

Fridolin Kavčič t.

V Mariboru je po težki bolezni izdihnil polkovnik v pok. Fridolin Kavčič. Njegovo ime je bilo ugledno v vojaških krogih zaradi izumov praktične cene, in ako bi pokojnik ne bil Slovenec, bi bil pač dosegel najvišjo stopnjo, a tudi velik imetek. Ti izumi so: 1.) Vizirno zrcalo M. 95, t. j. preprosti aparat za pregledovanje vrezov v puškini cevi. Odkar obstoja ta Kavčičev izum, se lahko puške uporabljajo izdatno dalje časa. Vizirno zrcalo je uvedeno pri raznih armadah. 2.) »Brzosedlar«, t. j. priprava, ki omogoča konja osodlati ali razsedlati z enim samim prijemom. Za konjštev torej velika olajšava in za konje prava dobrota. Izum je uveden pri raznih evropskih armadah in je tudi pri severni ameriški kavalarii obligatorien. 3.) Strelski periskop, mal, priročen aparat, ki omogoča streljati iz kritij in je uporaben na vsaki puški, a le pri jasnem vremenu. Uveden je bil pri armadah osrednjih evropskih držav.

Fridolin Kavčič je bil rojen leta 1860. v Sevnici na Štajerskem, se je šolal v Ljubljani, stopil leta 1877. v 8. laski bataljon, leta 1880. je dovršil kadetnico v Zagrebu ter je služboval v Tridentu, Osijeku, Ljubljani, Celovcu, na Dunaju in drugod. Po prevratu je zaradi bolezni — imel je raka — stopil v pokoj. Živel nekaj časa v Ljubljani in se nato nastanil v Mariboru. Opisal je delovanje cele vrste Slovencev v domovini neznanih, a odličnih kulturnih delavcev med tujimi narodi; te Kavčičeve biografije so izhajale v »Ljubljanskem Zvonu« v letnikih 1895., 1896. in 1898. Opisal pa je tudi v slovenskih naprednih dnevnih razne odlične vojske slovenske krvi, spomine na razne literature i. dr.

Pokojnik je bil na Dunaju v slovenski družbi veleprejubiljen družabnik. Večkrat je predaval v družstvu »Zvezda«. Kot častnik ni nikoli skrival, da je Slovenec in naprednjak. V Ljubljani je imel mnogo prijateljev. Njegova hči edinka je omožena z orožniškim kapetanom, sinom mag. ravatelj v pok. Ivana Vontine v Ljubljani.

Vremu, do smrti marljivemu možu ostani v naši kulturni zgodovini ohranjen časten spomin!

Tako ne gre dalje.

V Topolščici je nekaj obstatnih pacientov, ki menijo, da se jim ni treba držati hišnega pravilnika in da smejo uravnati svoje zdravljenje po lastni prevdarnosti. Še zdravnik mora uporabiti vso svojo avtoriteto, da drž. zdravilišče v rodu. Dotični pacienti pa imajo »zveze« in tako se je zgodilo, da je bil večkrat nenadoma suspendiran šef zdravnik državnega zdravilišča Topolščica dr. Drobnič brez vsake navedbe zakaj in da je moral takoj izročiti posle v zdravilišču se nahajajočemu pacientu nekemu drju Saviču.

Ministristvo narodnega zdravja pa je zamerilo tudi ljubljanskemu Zdravstvenemu odseku, da brani v državnih zdravstvenih zavodih red in avtoriteto. Začelo je »urejevati razmere« v Topolščici in to ga je odločno pobudilo, da jih uredi tudi v Zdravstvenem odseku. Odkar je šef dr. Krajec na dopustu, vodi odsek dvorni svetnik dr. Mayer, kateremu moramo priznati, da je v kritični dobi zadnjih bolnišniških težkoč pokazal mnogo energije in smisla za inicijativo. Razumeti bi se dalo, ako bi pri izbiranju naslednika dr. Krajcu našlo ministristvo moža, ki bi bil nekaj izrednega v organizatoričnem in upravnem oziru, talent, o katerem bi šel glas, da je zmogel izvršiti čudeže. Ako bi bili našli takega čudodelnika, bi se dalo opravičevati, da se ga brez odloga imenuje za šefa naše zdravstvene oblasti, še predno je dosežani šef — penzioniran in da se preze tudi provizoričnega voditelja urada, ki z vnmom in požrtvovalnostjo vrši svojo službo. Toda za šefa je odrejen penzionirani sanitetni referent iz Zagreba dr. Katičič, ki je gotovo dober uradnik, katerega moči pa so izgleda izčrpane, ker bi sicer ne bil že umirovljen.

Ukrepi ministristva bo izzval v široki javnosti veliko negodovanje in bojlo se, da ne bo pripomogel k ozdravljenju razmer v naših sanitetnih zavodih. Narobe.

Treba ga bo revidirati.

Kakor čujemo se vrača dosežani šef Zdravstvenega odseka dr. Krajec v mestno službo. Kdor pozna tega odličnega strokovnjaka, bo obžaloval, da mu ni bilo usojeno udeleževati svoje sposobnosti v ugodnejših razmerah. Dr. Krajec je svoječasno prevzel vodstvo Zdravstvenega odseka na željo zdravniške organizacije, ki ni marala za njegove ugovore, da mu nedostaja one, da se tako izrazimo »burokratične energije«, ki je predpogoj za vztrajanje na tako težavnih mestih, kakršno je mesto šefa Zdravstvenega odseka. Zato mu nihče v zlo šteti ne more, ako dr. Krajec sedaj zapušta državno službo ter se vrača v svoj pravi tako uspešni poklic fizikata. Ne le njegovi stanovski tovariši, temveč tudi široka javnost ve, s koliko požrtvovalnostjo in s kolikim samozatjevanjem je dr. Krajec izpolnjeval svoje mesto. Razmere mu niso dale doseči uspehov svojega prednika, po delu in vnemu pa je bil vreden naslednik dr. Oražna.

Politične beležke

4. Zmaga jugoslovanske državne misli. »Zagreber Tagblt.« piše v uvodniku pod tem naslovom: »Zdaj smo že v četrtem letu svojega osvobodjenja in ujedinenja. Ako se ozremo, moramo priznati, da smo vzlic težkočam, ki so jih valili na nas notranji in zunanji sovražniki, ustvarili že mnogo velikega. Misel nacionalnega edinstva kaže naravnost sijajne uspehe. Korak za korakom prodira dalje, se utrjuje in stopnjuje tudi v najširših ljudskih slojih. Svatbene svečanosti v Beogradu so bile sijajna slavnost složnosti in edinstva Jugoslovancev. In sokolska slavnost v Zagrebu je manifestirala našo trdno, neomajno voljo, da hočemo biti en sam narod bratov, ki se ne bojejo ločit in se v bedi ne v nevarnosti. Ni več daleč dan, ko bomo gledali na vsakršen separatizem ali republikanizem kot na zanimiv petrefakt. Jugoslovanska državna misel stopa zmagovito naprej. To je dejstvo vzlic tuljenju in bosnenju v taboru državnih protivnikov. In naravnost komično vpliva, ako se sklicujejo na inozemstvo. Zakaj prav inozemstvo jim dokazuje, da veruje v bodočnost naše države in da je o nji prepričano.«

4. Tržaška bančna afera in konvencija z Italijo. Beograjska »Pravda« priobčuje dalje poročilo o tržaški bančni aferi in pravi na koncu: »Dokodek s samo banko nas pušča popolnoma indiferentne. Ako in koliko je ona kriva, bo nosila ona s svojimi ljudmi odgovornost. V tem slučaju nam gre samo za to, da v afero ne bo vmešana naša država. Zato mislimo, da je dolžnost naše vlade, da radi ugleda naše države prekliče konvencijo, na podlagi katere se je kaj takega moglo zgoditi. Banke, ki dovajajo državo v dvom, ne zaslužio, da se država za njih briga. Zato naj se še danes odpove ta konvencija in sklene naj se nova, po kateri naj se zavarujejo najprej zahteve našega naroda v Primorju. — Se nekaj je pri celih zadevah, kar se mora omeniti. Gosp. Rybač je član narodno — socialne stranke, a »Jadranska banka« je nedavno kupila v Ljubljani Paskov list »Jugoslavija« za 4 milijone dinarjev. Da se to ni storilo s tem denarjem? Ako je temu tako, zakaj se je dr. Rybač angažiral v Rimu za banko in ne za zadruge? On je nedavno izjavil na nekem mestu, da ga je to pooblastil gosp. Pašić. Informirali smo se in izvedeli, da to ni resnica. Na koncu hočemo omeniti še to, da je dr. Rybač določen za reško komisijo. Dokler se ta afera ne razčisti, ga je treba odstaviti s tega položaja. — Kakor nam poročajo iz Beograda, je tja dospel dr. Rybač, da pojasni, zakaj je bila pri rimskih pogajanjih upoštevana Jadranska banka, dočim so zadruge odšle praznih rok.

4. Napredovanje Jugoslavije. »Prager Presse« piše v članku pod tem naslovom: »... A kakor malo in le nekaj posameznih držav v novi Evropi je mogla Jugoslavija krizo premagati iz lastnih sil. Danes lahko konstatiramo, da ozdravljenje razmer napreduje in da so močne krvavitve gospodarskega telesa po večini agrarne države odstranjene. Jugoslavija je kot ena prvih evropskih držav pravkar sklenila ameriško posojilo 100 milijonov dolarjev, in ker je njen gospodarski blagor odvisen od njene lastne četve ter notranje sile, ne pa od še vedno zelo ogroženega stanja svetovnega industrijskega trga, je njena bodočnost najugodnejša ter zaupanje inozemstva utemeljeno. Politika mirnega razvoja in trdne smeri jamči Jugoslaviji novo desetletje napredovanja! — Tako piše češki list! Zato lahko hujškanja naših in hrvatskih »kvazazugonov« mirno ignoriramo.

Po svetu

— Mednarodni mirovni kongres v Londonu. Na kongresu, ki se je otvoril 25. julija zastopa 500 delegatov 20 narodov. Predsednik Fischer (Anglija) je v otvoritvenem govoru predlagal, naj se v vseh civiliziranih državah prepove uporaba samokresov, ker je to orožje v vojni nerabno, v miru pa služi samo zarotnikom in teroristom.

— Angleški tednik v Avstriji. V začetku meseca septembra prične izhajati na Dunaju velik angleški tednik pod naslovom »The European Commercial«. Tednik bo prinašal informacije o ekonomskih priilikah srednje in vzhodne Evrope, posebno pozornost pa bo posvečal gospodarskim razmeram novostanovljenih držav na Balkanu in Rusiji.

Prosveta

Narodno dramsko gledališče v Ljubljani. Dramska sekcija »Preporoda« v Ljubljani vprižori v petek dne 4. avgusta ob 8. uri zvečer »Favna«, komedijo angleškega pisatelja E. Knoblaucha. Iz prijaznosti sodeluje tudi gospa Juvanova, članica kr. Narodnega gledališča v Ljubljani, v glavni ženski vlogi — Lady Aleksandra Vancey — ki je ena izmed njenih najljubših vlog. Cenjeno občinstvo opozarjamo na omenjeno prireditve, ki bo nudila res obilo umetniškega vitka. Med odmori svira godba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Predprodaja vstopnic v trafikah gospe Dolenc-Hubadove, Prešernova ulica.

Razstava umet. kluba »Grohar« v Mariboru. Po poročilu iz Maribora se prvotno kot samostojno misljena razstava umetniških slik kluba »Grohar« pridruži kot poseben oddelek pokrajinski obrtni razstavi. Klub razpolaga s lepim številom izbornih slik, znatno izpopolnjenih od zadnje samostojne razstave.

Einstein v Jugoslaviji. Sloviti profesor Einstein pride prihodnji teden v Beograd, kjer bo, kakor tudi po drugih večjih mestih Jugoslavije, predaval o svoji relativitetni teoriji.

Sokolsstvo

Vstopnice za sokolske dneve se nad vse pričakovane urno razprodajajo; zletna pisarna in ostale prodajalnice vstopnic imajo dela čez glavo, da ustrezajo točno vsem naročilom. V najkrajšem času bodo vstopnice popolnoma razprodane. Kdor torej še morda nima vstopnice, naj hiti in si jo oskrbi čim prej, zakaj zadnji teden vstopnic ne bo več na razpolago.

Prehranjevalni odsek vsesokolskega zleta bo imel široko sejo dne 8. avgusta 1922 v restavraciji Narodnega doma ob 20. uri. K tej seji vabimo člane odseka in vse one, ki hočejo sodelovati pri razdelitvi prehrane telovadcem in netelovadcem v zletnih dneh. Zdravo!

Zletni lepki v zmanjšanem merilu so se pojavili v izloženih oknih raznih ljubljanskih trgovin. Ti lepki nosijo napis: »Tvrda je Sokolstvu naklonjena«. Bili naj bi članom sokolskih društev ne-

kaj trgovski kafilpi po Ljubljani pri nakupovanju različnih potrebščin. Bratje in sestre, osirajte se pri svojih nakupih predvsem na one tvrde, ki so Sokolstvu naklonjene; zletni lepki s gori označenim napisom vam povedo, kateri tvrde so to.

Seja zletnega finančnega odseka vrši v petek točno ob 7. uri zvečer v prostorih finančnega odseka v Narodnem domu.

Pozor na zletne snaket Duplikati se ne bodo izdajali.

Sokolsko društvo Ljubljana II. vabi vse člane, ki si doslej še niso nabavili zletskega znaka, da to nemudoma store. Znak stane 21.50 Din ter se dobi pri bratu matrikarju v društveni sobi na rekali ob pondeljkih, torek, četrtek in sobotah od 18. do 20. ure. — Bratje, ki imajo krog, naj se udeležijo redovnih vaj še v četrtek dne 3. in četrtek dne 10. avgusta, da dobe od brata načelnika potrdilo o vezbanju v redovnih vajah, brez katerega ne bo smel nihče nastopiti v kroju ob priliki vsesokolskega zleta.

Sport

Lahka atletika v drugih državah.

Zadnje dni so se vršile v raznih državah lahkoatletske tekme, deloma za prvenstvo dotičnih držav. Tako so se vršile v Colombesu letošnje prvenstvene tekme Francije, ki so prinesle nastopne rezultate: Tek na 100 m: 1. Mourlon 11 sek. Favorit Lorrain, ki je prejšnji teden premagal angleškega prvaka na tej progi, se je mogel plasirati le na četrtem mestu. Tek na 200 m: 1. Mourlon 22.2. Tudi na tej progi je Lorrain dosegel le četrto mesto. Tek na 400 m: 1. Ferry 50.8. Tek na 800 m: 1. Baudin 1:58.8. Tek na 1500 m: 1. Pele 4:06.8. Tek na 3000 m: 1. Heuet 15:43.4. Skok na višino: 1. Lewden 1.87 m. Skok v daljavo: 1. Wilhelm 6.96. Metanje krogla: 1. Paoli 13.35. Metanje kopja: 1. Picard 48.65 m. Skok s palico: 1. Vantier 3.29 m.

Rumunske prvenstvene tekme so se vršile v Temesvaru in so končale z naslednjimi izidi: 100 m: Steinfeld (Hakoah, Arad) 11.2. 200 m: Steinfeld 24.2. 400 m: Steinfeld 52.6. Rumunski rekord). 800 m: Kozowich 2:10.2. 1500 m: Schwelengraber 4:41. 5000 m: Bukowsky 17:23 (rumunski rekord). Skok v višino: Pal 1.70 m. Skok v daljavo: Fischer 6.12 m. Skok s palico: Wejna 3.10 (rumunski rekord). Metanje krogla: Morar 12.68 m. Metanje diska: Ujlaki 44.38 (rumunski rekord). Metanje kopja: Ujlaki 48.61 m. — Večina zmagovalcev je iz novih pokrajin Rumunije.

Tudi v Trstu so merili svoje moči italijanski lahki atleti iz vse kraljevine. Tekme sicer niso bile prvenstvene, vendar so se dosegli dokaj lepi rezultati. 100 m: Tomasini (Trst) 11 sek. 400 m: Alfridi (Bologna) 51.4. 1500 m: Brega (Rim) 4:15.6. 5000 m: Brega (Rim) 15:56. Skok v daljavo: Giovanni (Zagnano) 6.58 m.

Jugoslovanski nogometni savez opozarja vsa včlanjena društva, da smejo z ozir na to, da J. N. S. do danes še ni dobil odgovora na svoj dopis Češkoslovenskemu svazu footballovem v Pragi v zadevi tekme Češkoslovaška : Jugoslavija, igrati z moštvi češkoslovaškega saveza le s predhodnim dovoljenjem J. N. S.

Slovenski plavalci v Beogradu. Danes in jutri odpotojuje v Beograd on slovenski plavalci, ki se udeležijo plavalne tekme za prvenstvo Jugoslavije dne 5. in 6. t. m. Tekmovalnici bodo tle naši sportniki: S. K. Primorje: Kern Srečko (200 in 400 m prsno). Sancin Savo (100 m hrbtno), Debelak Milutin (100 m hrbtno), Vrečko Karol (100 m sprint), Premič Marta (100 in 300 m dame) in Jakli Joško (400 m prosti stil). LSK: Trnkoczy Dalibor (200 in 400 m prsno), Navinšek Emil (100 m stransko), Grlic Bogomir (skoki). S. K. Ilirja: Kavsek Ivo in Kordelič Srečko (skoki), ing. Ravnik Franc (100 m stransko).

Pri beograjskih sokoličih na Bledu.

Pred nekaj dnevi smo poročali o svetovni skautski organizaciji, ki se je razvila posebno na Angleškem in v Ameriki. Češki skauti so praznovali letos desetletnico svojega obstanka in ob tej priliki se je ustanovila tudi Zveza slovanskih skautov. Najbolj je došel skautstvo razvito med Čehi in Poljaki.

Tudi pri nas se je nameravala ustanoviti samostojna skautska organizacija — sklenilo pa se je, da se bo ta smer telesne in duševne vzgoje mladine bolj gojila v sokolstvu. Posebno srebka sokolska društva so uvedla v naraščaj tudi skautstvo, to je življenje in delo mladine v preprosti naravi. Tako so beograjski sokolič-skauti prihiteli letos na Bled.

Tam v prijetni Zaki pod kčasto Osojnice so si izbrali svoje mesto. Od ene strani se dvigajo strme skale, ki tvorijo visoko steno nad taborom, od druge strani pa se razprostira prelepa dolina Zake. Na gričku, ki se dviga med skalnim obronkom in med dolino je kot nalašč primeren prostor za taborišče.

Ako greste po cesti okoli jezera do podnožja Osojnice, vam na bo težko

najti taborišča. Med lepimi smrekami opazite napis: »Tabor beograjskih sokolič«. Ako hočete pogledati življenje v taboru, potrudite se navzgor. Sokolič so napravili pot do vrha. Na najvišjem vrhu vas že od daleč pozdravlja bel šotor z državno trobojnico. To je šotor komandanta, br. Lazica. Odtod je krasen razgled po taboru. Boli, precej veliki šotori stoje po vrsti in vsak nosi svoje ime: med njimi čitamo poleg srbskih imen: »Orašje«, »Murnik«, »Brat Kenda« itd. Brat Kenda je namreč dal sokoličam na razpolago prostor in še marsikaj drugega. V šotorih je prostora za več prebivalcev. Ob kraju stoje železne postelje, po sredi so stoli in mize. Povsod je najlepši red in snaga. Okoli šotorov so sokoličji zasidli cvetke, tu in tam male gredice, pri enem vidimo na vsaki strani gredico v obliki srca, znotraj pa iz rožic črki A in M. Vsak takoj razume, kaj pomenita ti dve začetni črki.

Na koncu tabora je velik šotor z napisom »pozorišče«. Do sedaj še menda ni bilo predstave, ker oder še ni gotov. Tabor ima celo svoj avtomobil, ki sicer ni prvovrsten, a vozi menda dobro. V taboru so dečki in deklice, pod nadzorstvom starejših članov in članic. Tu vlada stroga disciplina. Vstajajo ob 7 zjutraj, na to so skupne vaje, med tem na že v to določeni »kuharji« ur-

pravljajo zajuterk. Nato se prečita dnevni program in se razdeli delo. Na vrsti so vaje, igre, izleti, kopanje. Osojnice in nje okolica nudi mladini krasne gozdne izlete. Poseben oddelek izleti tu in tam kam bolj daleč. Vse delo opravlja mladina. S posebnim vozčkom pripeljejo živil, mleka, vode, drv itd. Deklice pomagajo pri kuhi in pri pranju. Lepo je videti, kadar se popolni dolnji breg jezera s kopajočo se mladino. Naravno je, da se goji tudi veslanje itd. Mladina je zdrava in vesela. Prebivanje na svežem zraku, v prirodi, gibanje in telovadba, vse to ugodno vpliva na vzgojo mladine.

Mnogi, ki so prišli pogledat to veselo življenje sokoličev v taboru, so si mislili: zakaj neki tudi mi ne živimo tako?

V Ameriki se sploh uvaža t. zv. »ruiting« (življenje v prirodi). Vsa družina odide iz mesta v kak lep gozdnat kraj in preživi tam počitnice. Naša domovina je bogata na takih krajih, ki bi bila primerni za taborišča: Kamniška Bistrica, Kokra, okolica Stola in Golice, Bohinj, pa tudi Gorjanci, Krim itd. Morda se bo v bodoče tudi pri nas bolj gojilo te vrste počitniško življenje.

Grb naše države.

Kmalu bodo že štiri leta, odkar imamo Jugoslavijo, pa skoro še nism videli prav naslikanega državnega grba. Niti na bankovcih in na raznih državnih papirjih ne. To smatram za veliko malomarnost, ki bi je ne smelo biti. Zato naj mi bo dovoljeno, da popišem natančneje naš državni grb, da se bodo po tem ravnavali oni, ki ga slikajo.

Grb Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je bel dvoglavi orel s povešenimi krili, kakor ga po večini pravilno slikajo. Na prsih ima ščit, na katerem so znaki Srbije, Hrvatske in Slovenije. Ta ščit je ploskev, ki je zgornaj pravokotno, spodaj pa polkrožno zaključena. Razdeljena je z vodoravno črto v dve polovici, zgornjo četverkotno in spodnjo polkrožno. Zgornja polovica je zopet razdeljena z navpično črto v dve polovici, ki sta vsaka za sebe kvadrat. V prvi kvadrat pride znak Srbije, kakor ga vidimo skoro povsod pravilno naslikanega. To je srebrni križ na rdečem polju, v vsakem rdečem kvadratu pa ima po eno srebrno ognjilo (Feuerstahl), t. j. kos železa, zakrivljenega v obliki črke C. Od tod napačno mnenje, da so to cirilske črke C (samo slova Srbina spasi). V drugem kvadratu je hrvatski znak, to je šahovnica s 25 srebrnimi in rdečimi kvadrati. Poudarjam, da je prvi

kvadrat srebrni in ne rdeč; tako je sestavljen hrvatski grb n. pr. na strehi sv. Marka v Zagrebu. V spodnjem polkrožnem polju je znak Slovenije. To je srebrn polumesec (prevzet iz starega ilirskega grba), nad njim pa tri šesterekrake zlate zvezde (grb celjskih grofov), postavljene trikotno tako, da sta zgornaj dve, spodaj pa ena; vse to je na podlagi modre barve. Pripomniti je treba, da je v heraldiki zlata in srebrna barva istovetna z rumeno in belo; seveda pa se ne sme na istem grbu oboje mešati, tako da bi bilo nekaj belega in nekaj srebrnega ali poleg srbskega križa v beli barvi morda zlate celjske zvezde. Barva mora biti ali zlata in srebrna ali pa bela in rumena.

Bel orel je na ščitu rdeče barve. Nad njim plava zlata (oziroma rumena) kraljevska krona. Vse skupaj pa je obdano od rdeče, s hermelinom polložene draperije, ki ima na vrhu kot zaključek drugo, nekoliko večjo kraljevsko krono. Toda ta draperija ni več bistven del grba in se lahko izpusti.

Ne tajim, da je naš grb v ustavi popisan najmanj netočno in pomanjkljivo in se samo na podlagi tega popisa sploh ne da brezhibno sestaviti. Kdor pa pozna srbski in hrvatski znak sicer in kdor ve, kako je nastal znak Slovenije, ga pa vendarle lahko pravilno sestavi.

Politični odmevi.

K vprašanju narodnih manjšin

Vedno znova se vrača vprašanje narodnih manjšin pred ta ali oni forum mednarodne politike. Kakor stoji stvar sedaj, je pričakovati, da se bo ta zadeva tudi v bodoče še zelo pogosto razpravljala med diplomati.

Bilo je že večkrat čuti mnenje, da nova politična razdelitev srednje Evrope ni prinesla konca narodnostnih sporov, kakor se je prej obetalo. Ta občutek prihaja posebno z angleške strani.

Bes je sicer, da je ostalo tudi po izidu svetovne vojne preobilo netiva za narodnostne spore in pritožbe manjšin, ki se čutijo zapostavljene v novem stanju. Res je nadalje, da so se nove državne meje ponekod potegnile v občutnem nasprotju z narodnostjo, primer zato je naše slovensko Primorje z Istro. Toda v glavnem se nove meje prilagajajo narodnostni ločnici. Da pa so ostali spori in pritožbe kljub temu, to pa leži v bistvu obmejnega ozemlja samega. Ti spori pa bodo le kratkotrajni, kajti tu se bodo razmere uredile in se bo sporni material najhitreje odstranil.

V splošnem lahko ločimo tri manjšinske tipe v sedanji srednji Evropi. Prvi je tip kompaktne narodne manjšine, kakor ga nam predstavlja že navedeno slovensko Primorje z Istro, nabavajoče se v italijanski oblasti. Enake vrste je slovenski del Koroške, ki ga je nesrečni izid plebiscita prepustil Avstriji, dalje vzhodna Galicija, obrobni deli bivše kraljevine Češke, mnogi poljski predeli v vzhodni pruski provinci in v Šleziji itd. Ti predeli bodo seveda najdalje vir nerednosti in sporov, morda tudi vojn. Razlikovati pa nam je pri tem pokrajine z narodno probujenim in zavednim prebivalstvom od onih z malo zavednim in samozavestnim prebivalstvom, kakor je naš Korotan, vzhodna Rusija, kjer so Poljaki tako rekoč sklenjeno glasovali za Nemčijo.

Druga vrsta so tako imenovani narodni otoki, ki so nastali še pred stoletji; sem nam je šteti: Kocève, Svabe, Slovake in Madžare po Vojvodini in Sremu ter ostali Slavoniji, Nemce po Moravski, Poljake po vzhodni Galiciji, Turke in Arnavte v južni Srbiji itd. Po naravnem razvoju se število prebivalstva na teh otokih stalno manjša, včasih tudi absolutno, vedno pa relativno, to je v primeri z okolnim kompaktnim prebivalstvom. To je naravni razvoj, kakor ga izpričuje statistika; državna narodna politika pa ga more nekoliko zadržati ali z umetnišimi sredstvi celo izpremeniti, kakor kažejo uspehi madžarizacije in germanizacije izpred vojne dobe.

Tretji tip narodnih manjšin je najnovejšega datuma. Tvorijo ga priseljenci med tujerodno prebivalstvo iz polpretekla ali celo sedanje dobe. Nam najbolj znan vzgled so bili Nemci v naših štajerskih in koroških središčih, bistveno okrepljeni po domačih renegatih. Bolj izrazit primer so bili Madžari v vojvodinskih mestih, kamor jih je pošiljala peštanska vlada po programu in sistematično, dalje Nemci po poljskih provincih predvojne Nemčije. Ta tip narodnih manjšin, sestojec pretežno iz uradniškega aparata, je najbolj nestalen; najlažje ga je odstraniti, ker še ni prav nič ukoreninjen, toda ob odstranitvi najbolj kriči, ker sestoji iz inteligentnih slojev. Druga vrsta najnovejšega tipa narodnih manjšin pa so oni sto tisoči delavstva, ki se priseljujejo v tujerodna mesta in rudarska ter industrijska okrožja. Primer za to so Čehi na Dunaju, Poljaki v Berlinu in na Westfalskem itd. Te manjšine se najhitreje razarodujejo, ako pridejo v

močno tujerodno sredino, toda favorizirani od isticornega upravnega aparata morejo postati temelj osvajanja mest, ako je tujerodna sredina manj trdna, zlasti ako leži na narodni periferiji.

V naši državi imamo zastopane le nenevarne tipe narodnih manjšin. Stevilo pripadnikov državne narodnosti bo napram njim stalno rastle, neglede na notranjo kolonizacijo, ki bo mogla biti vpricho zaprtja v Ameriki dolgo zelo izdatna.

Kako Mehikanci pobijajo klerikalizem

«The New York Times» izdajajo mesečnik «Current History» («Sodobna zgodovina»), ki objavlja zelo zanimive članke političnega značaja. V aprilski številki t. l. je priobčil dr. N. Andrew N. Clemen, profesor na univerzi v Pittsburgu, študijo «Religious aspects of Mexico's constitution» («Pogledi na mehiškansko ustavo v verskem oziru»), ki nam kaže, kako energično pobijajo Mehikanci klerikalizem z ustavnimi določili. Temu članku posnemamo ter priobčujemo, kar se nam zdi najvažnejšega.

V zadnjih 25 letih se je v Mehiki pričel znatno razvijati nacionalizem. Voditelji tega pokreta so hoteli doseči svoje cilje zlasti s sekularizacijo vzgoje in versstva, ali vsaj vzgojnih in verskih naprav. Narod je izkusil, kako se je duhovništvo rimskokatoliške cerkve udeleževalo političnega življenja in sedanji politični voditelji so opažali, da se duhovniki pogosto družijo z reakcionarci in sovražniki politične in verske svobode. Vsled tega se je razvila splošna in globoka nevolja zoper klerikalizem vsake vrste, tako da je narod zahteval od svojih zastopnikov v zakonodajnih telesih odpora in zakonov za kontrolo prav ob virih te moči.

Mehikanska ustava iz leta 1917. določa v členu 27.:

«Vsakemu je prosto, priznati se k veri, ki jo izbere, ter udeleževati se vseh svečanosti, verozakonskih dejanj in običajev svoje vere, bodisi na krajih za javno bogocastje ali doma, to pa pod pogojem, da se z njimi ne zakrivi dejanje, ki je kaznivo po zakonu. — Verozakonska dejanja javnega bogocastja se smejo opravljati samo na krajih, ki so za javno bogocastje določeni in ki bodo vsekdar pod vladnim nadzorstvom.»

Ta določila jamčijo, kakor vidimo, versko svobodo, vendar pa le v omejeni meri. Ustava pa prepoveduje kongresu zakonodajno gledati, zakaj člen 130. določa: «Kongres ne sme skleniti zakona, ki bi se z njim postavila ali prepovedala katerikoli vera.»

Agrarni problem v Mehiki je tesno združen z verskim. Cerkvene organizacije so v Mehiki kakor tudi v drugih državah pridobile mnogo sveta in s tem veliko premoženje. Ko se je Španija v 16. stoletju polastila Mehike, je rimsko-katoliška cerkev razširila svojo moč tudi na to deželo ter skoro tri stoletja izvrševala monopol na verskem polju. Aleksander Humboldt je cenil cerkveno premoženje na 46.500.000 piastrov. Pod republikanskim režimom, zlasti v teku zadnjih 75 let, je narod izkušal sekularizirati cerkveno premoženje, ali šele po revolucijah, ki so se vršile v desetletju 1910 do 1920, se je rešil ta verskoagrarni problem.

Ustava iz leta 1917. ureja pravno sposobnost, pridobitvi lastnine na zemlji in vodah v Mehiki, in sicer se glasi člen 27. takole:

«1.) Samo Mehikanci po rojstvu ali naturalizaciji in mehiške družbe imajo pravico v Mehiki pridobiti lastnino na zemlji, vodah in pritlikinah ali doseči koncesije za izkoriščanje rudnikov, voda ali mineralnega kuriva. Narod sme isto pra-

vico priznati inozemcem, ako v uradu za zunanje zadeve privoli, da se jih glede take lastnine smatra za Mehikance, da torej ne bodo klicali svojih lastnih vlad za varstvo glede te lastnine, to pa pod kaznijo, da pridobljena lastnina zapade narodu, če bi prelomili obljubo. V obsegu 100 km od meje in 50 km od morskga obrežja ne sme inozemec pod nobenim pogojem pridobiti direktne lastnine na zemlji in vodah.»

2.) Verske naprave, ki so znane pod imenom cerkev, nimajo — ne oziroma se na katerikoli veroizpovedanje — pravne sposobnosti, pridobiti, imeti ali podeljevati lastninsko pravico na nepremičninah ali posojila na nepremičnine. Vse nepremičnine ali posojila, ki bi jih imenovane verske institucije sedaj imele, bodisi v lastnem imenu ali po tretjih osebah, pripadejo narodu in vsakdo ima pravico tako lastnino naznaniti... Javnemu bogocastju namenjeni kraji so lastnina naroda, kakor ga predstavlja Zvezna vlada, ki določi, kateri kraji naj še naprej služijo svojemu sedanjemu namenu. Skofijske stolnice, župnišča, semenišča, sirotišnice ali dijaški domovi verskih organizacij, konventi ali katerakoli druga poslopja, zgrajena ali določena za upravo, propovedovanje ali učenje verskih zakonov kateregakoli veroizpovedanja pripadajo odselej naravnemu narodu zato, da služijo javnim namenom naroda ali države v območju njiju oblasti. Vsi kraji za javno bogocastje, ki se odselej osnujejo, bodo last naroda.

3.) Javni in zasebni dobroteljni zavodi za bolnike ali ubožce, za znanstveno raziskavanje ali za razširjanje znanosti, vzajemna podporni društva ali organizacije, ustanovljene za katerikoli zakoniti namen, ne smejo... biti niti pod pokroviteljstvom, ravnateljstvom, upravo, varstvom ali nadzorstvom verskih korporacij ali zavodov, niti duhovnikov kateregakoli vere ali njih nameščencev.»

Prvi odstavek je sicer le posrednega ali vendar znatnega pomena, zakaj onemogoči, da bi inozemski duhovniki ali cerkvene organizacije naravnost ali po ovinkih pridobile zemljo v Mehiki.

Tretji odstavek pa izraža odločno voljo mehiškega naroda, preprečiti, da bi katerakoli verska skupina v kakršnekoli obliki izvrševala politično oblast.

Člen 130. ustave se glasi:

«Zakon ne priznava juridične osebnosti verskim institucijam, ki so znane pod imenom cerkev.»

Duhovniki se smatrajo kot osebe, ki izvršujejo kak poklic, in so neposredno podvrženi o tem predmetu izdanim zakonem.

Državna zakonodajna telesa imajo izključno pravico, določiti največje število duhovnikov vsake vere, ki je za vsak kraj potrebno. Samo Mehikanci po rojstvu smejo biti duhovniki kateregakoli vere v Mehiki.

Preden se nova svetlišča izročijo javnemu bogocastju, se mora izposlovati dovoljenje oddelka za notranje zadeve (Gobernacion), ki o predmetu zasliši guvernerja dotične države. Vsak kraj za javno bogocastje oskrbuje in vzdržuje oseba, ki je pravno odgovorna za predmete, ki služijo bogocastju in zato, da se na tem kraju zakoni glede izvrševanja verskih vaj in obredov točno izpolnjujejo.

Občinska oblastva morajo oddelku za notranje zadeve po državnem guvernerju vsakokrat naznaniti podeljena dovolila za otvoritev novih bogocastnih krajev in izpremembe v osebah oskrbnikov. Darila se smejo sprejemati samo v notranjih prostorih bogocastnih krajev.»

Posebno energična in dalekosežna so pa določila člena 130. v obrambo zoper vmešavanje duhovništva in cerkev v politično življenje mehiškega naroda:

«Noben duhovnik ne sme niti v javnih niti v zasebnih zborovanjih ali med bogocastnimi dejanji ali verskim propovedovanjem križirati državnih osnovnih zakonov, vlade sploh ali oblastev posebe; duhovniki ne smejo niti voliti niti voljeni

biti, niti se smejo zbrati v politične namene.

Periodične publikacije, ki so po svojem stališču, naslovu ali samo po svojem obtem pravcu verskega značaja, ne smejo niti političnih poslov naroda razpravljati, niti priobčevati poročil o činih oblastev ali zasebnikov, kolikor imajo le-ti posla z javnimi zadevami.

Strogo prepovedana so društva, ki bi v njih imenu bila katerikoli beseda ali označba, katera bi kazala na katerikoli versko izpovedanje. Zborovanja političnega značaja se ne smejo vršiti na krajih, ki so določeni javnemu bogocastju.

Noben duhovnik kateregakoli verskega izpovedanja ne sme niti v lastnem imenu niti po pooblaščenih ali drugače podedovati nepremičnin, ki jih posedujejo

družbe za versko propagando ali dobrodelne namene. Duhovniki so pravno nesposobni, po testamentu podedovati po duhovnikih istega veroizpovedanja ali po zasebnikih, s katerimi so do četrtega kolena v sorodu.

Vse premičnine in nepremičnine, ki so lastnina duhovnikov ali verskih institucij, so podvržene, kolikor prihaja v poštev, njih pridobitev po zasebnikih, določilom člena 27.»

Glede vzgoje določa člen 3. takole:

«Pouk je prost; pouk v javnih učnih zavodih je posveten. Osnovni pouk višje ali nižje stopnje, ki se podaja v zasebnih zavodih, je tudi posveten.

Niti verske družbe niti duhovniki kateregakoli verskega izpovedanja ne smejo ustanoviti ali voditi šol za osnovni pouk.»

Kulturni pregled

Skupina svobodnih na beograjski razstavi

Kontrast med mladimi in starimi gotovo nikjer ni večji, kakor pri Srbih. Razstavili so v srbski «Ladi» in v «Skupini svobodnih umetnikov». «Lada» je po prečno najnižje umetniško stoječa skupina na razstavi, ki preseneti poleg tega tudi po silni zaostalosti za časom. Največ njenih članov se še danes trudi najti umetniškega izraza srednji in zadnji tretjini preteklega stoletja, ostalim pa tudi absolutno ne gre očitati sodobnosti. Nasprotno pa je takozvana Bijeličeva skupina v «Svobodnih» najekstremnejša skupina na vsej razstavi, ki je umetniško kvalitativno gotovo vredna uvaževanja Evrope.

Kubizem, pravijo, je otročarija, pustošenje in igračkarija. Pa ni čisto tako. V času aeroplanov, brezžičnih brzojavov in čudovitih iznajdb, v času, ko si vse znanosti iščejo matematično masinelnih, novih metod, danes logično tudi v umetnosti prevladuje tisti «kako» nad «kajem» iz XIX. stoletja in prejšnjih — kdo dvomi danes, ali je današnja umetnost, ki hoče znanstveno utemeljenih rezultatov s sredstvi, v skladu z dobo ali ne? Barva in linija sta dobili povsem nove vrednote v očeh naše dobe, praktična poteza časa se kaže tudi v umetnosti — slikarji danes rešujejo problem, kako naj spravijo v sklad tridimenzionalen objekt in dvodimenzionalno ploskev platna, ki jim je zakon — skratka izrazna tehnika je stopila danes v umetnosti v ospredje. Zato pa ljudje, ki še vedno iščejo v umetnosti anekdotične vsebine, ne najdejo v sodobnih umetnikah nobenega zadoščenja in kažejo s tem, da zabavljajo čez nje samo svojo zaostalost za časom.

Sava Šumanović je študiral v Parizu pri Lottenu. V njegovi veliki in resni umetniški faktično vibrira naša doba z vsem svojim individualizmom. L'art de conception — ustvarjati je Picasso — v kakor tudi Šumanovičeva deviza nasproti l'art d'imitation. Ne zadostuje mu več sama reprodukcija narave in z njo duševnih doživetij — Šumanovič hoče graditi. Narava mu je nesmiseln kaos, jaz mu je vse. Ne slika objektov, kakršne mu nudi narava, ampak samo njihovo cerebralno kvinteseenco, slika pojave, kakor mu jih intelekt abstraktno formulira v matematično smiselno in geometrično utemeljeno kompozicijo. Sama arhitektonika, odtehtanost kvalitete in kvantitete posameznih barvnih ploskev mu ne zadošča več; geometrična in konstruktivna zakonitost slike se mu mora stopnjavati do matematično enoumne formule in tako radikalno izraziti suvereni absolutizem intelekta nad naravnim redom, katerega korigira človek po svoji volji.

Na razstavi ima pet del, dve pokrajini in tri figuralne kompozicije. Na sredi pokrajine «Francoška vas» teče voda, nad njo most, okrog pa stoje drevesa in hiše kakor lesene igrače. Vse linije na

sliki so dosledno urejene v eni izmed obeh diagonalnih, ali navpične ali horizontalne tendence, takoj na prvi pogled začutiš instinktivno nek logičen red, neko smiselnost v kompoziciji, ki učinkuje čisto na svoj način. Barvne ploskve na sliki so vse preračunane na učinek korespondiranja po svoji intenzivnosti, obrisi se dobro odražajo, kubična eksistenca detajlov je izborna simbolizirana v prostoru, kar je ena izmed najredkejših kubističnih vrlin v slikarstvu. V sliki «Kompozicija» je postavljen slikar na morskem obrežju dve sedeh ženski, mehanistično konstruirani iz ploskev in polkrogel. Primarnega pomena je ritem giba in linije. Anatomicna pravilnost ostentativno ne igra vloge, pač pa konstruktivna funkcionalnost: roka je izvod, noga stebel, ki nosi itd. Stegna so neusmiljeno povdarjena in nečloveško ravna. Zato da izražajo funkciji arhitektonskega dela telesa in bodejo v oči s svojo tendenco, svojim ritmom, ki se nadaljuje v padcu strme gore in končno v oglu slike v veji drevesa, ki je prečudno odlomljena. Tako je Šumanovičeva umetnost. Menim, da bi se temu teoriziranemu, abstraktnemu igračkanju dalo poiskati analogij v metodah naših modernih «ekskantih» nad. Šumanovičeve barve kriče v opeka, stordeti in cinobersko zelenih akordih in pripomorejo k sirovi zdravi vitalnosti, ki ji izžarevajo njegova dela.

Druge naj predstavim krajše. Veljko Stanojevič je tudi pristaš kubistične teorije kakor Šumanovič, ki jo propagira tudi z besedo in peresom. Kubizem obeh je konstruktiven, Apollinair, ki razločuje štiri vrste, bi mu rekel cubisme physique. Stanojevič emiljuje trde, strogo geometrične oblike v konstruktivne like, kakršne ravno rabi. Njegovi štirji akti in obe pokrajini, pri katerih je rešil problem prostornega izraza, podobno kakor Cézanne, so arhitektonsko že tako popolna in enotno organizirana dela, da so vzbudila lani v letni razstavi pariskega «Salona d'Automne» vseobčo pozornost in zaslužila, če se ne motim, tudi nagrado.

Jovan Bijelič, po katerem se skupina med umetniki tudi imenuje, je eden izmed najbolj simpatičnih umetnikov na vsej razstavi. Poleg silnega znanja razpolaga z nenavadnim kolorističnim talentom. Njegove slike so na vsej razstavi gotovo najbolj barvne. Sama harmonija ga je, tega slikarja, ki zna biti v svojih barvah tako skladen in sugestiv, da učinkuje njegovih pet slik kakor glasba. Njegove tri pokrajine so znanstveno komponirane v pravilno proporcionirane elipse s trzišči v žariščih in s poivališči za oko v sredi. V sredi modro jezero, polkrožni liniji kompleksa skal v ospredju odgovarja v gornji polovici sliki polkrog gorovja, kompleksu hiš v levem žarišču odgovarja v desnem ekvivalentno intenzivna barvna ploskev — še zlatega reza je treba, bi si mislil človek. Toda stvar absolutno ne izgleda

Spomini na Podlimbarskega

Seznanil sem z njim v «Matici Slovenski». Še predno je bil izvoljen v njen odbor. Matični tajnik in njegov stari prijatelj Podkrajšek-Harambaša me je opozoril, da bi kazalo, Podlimbarskega voliti v odbor.

L. 1910. se je tajnik Podkrajšek «pobunil» ter nekega dne položil tajništvo. T. l. pustil je ključ pri hrislini in ni več prišel v pisarno. Nekaj časa sem nato jaz sam, kot predsednik, opravil tudi tajniške posla, potem pa se je ponudil Podlimbarski, da bo tajnikoval, dolder se ne izvoli nov tajnik. Ali je on odobral prenenjen korak Podkrajškov ali ne, tega ne vem; ali vsekakor je pokazal plemenito skrb za Matico, ko je prevzel tajniško delo; morda mu je veleval prav prijateljstvo do Podkrajškega, da prevzame tajništvo in tako, rekel bi, izbrise posledice prijateljstva koraka.

Pri volitvah v Matičin odbor l. 1914. so klerikalni kandidati propadli. Nastala je radi tega v javnosti burja. Majali so se takrat tudi napredni odboriki; tudi Podlimbarski se je bal, da bo to za Matico imelo neugodne posledice; nekdo mi je s strahom o tem govoril na Marijinem trgu in videl sem, da misli tudi on na izstop iz odbora. Rekel je baje, ko je šlo za volitev predsednika: «Če klerikalcev ne bo, izstoina. Če bodo, bom volil Lešiča.»

Vidi se, da mu je šlo edino za interes Matice Slovenske.

Na Podlimbarskega sem mogel prvi svojih jugoslovenskih težnjah računati. S svojih jugoslovenskih potovanj se me je rad spominjal; če me ne vara spomin, je posebno odobravale način, kako sem uredil prva dva zvezka Hrvatske knjižnice; vsebina namreč ni bila visoko literarno-izvirna, ali je dobro služila praktičnim svrham širih krogov.

«Gospodina Franja» sva — po nalogu odbora — za tisk pripravljala skupaj. Podlimbarski je bil «ranilac», t. l. vatajal je rano; okoli 7. ure jutraj si je mogel videti hoditi brhkega junaka tam kje okoli pošte ali na trgu med prodajalkami. In tako sva se tudi za tisk «Gospodina Franja» sestajala rano, od 6. do 7. ure jutraj, in sicer v kavarni «Evropa». Kaj sva vse v rokopisu izpremenila, se ne spominjam več; to n. pr. vem, da sva mesto «soldateske» češče postavila milejši izraz: vlada, vladni krogi. Ko je bil Podlimbarski pozneje radi svojega romana v preiskavi in se je bilo bati, da bi policija pregledovala tudi rokopi, smo rokopi skril med — krompir v kleti.

Knjiga je bila natisnjena, a nisem je brž predložil v cenzuro. Čakal sem, da se natisnejo še druge publikacije Matične, kakih 6 knjig. Mislim sem: Če predložim vseh 6—7 knjig naenkrat, sigurno g. cenzor ne bo čital vsega tega, ampak — molče tobental, t. j., arohiral. In tako je bilo.

Ali prišla je vojna...

Podlimbarski ni bil trd, odporen človek; hitro je zapadel defetizmu. Ze l. 1915. je sodil jako pesimistično o naši stvari, takrat, ko se je na bojnih poljanah pokazala ruska obilmovščina; skimalval je z glavo in ni hotel več verjeti...

Zelo nervozen je bil v času preiskav. Mora se mu pa priznati, da si je v večernih urah upal celo — k meni, v mojo rodbino. Nekateri drugi si namreč niso upali. Sokolil sem ga. Zadnjič sva se videla in sva govorila kak dan pred njegovim odhodom na Dunajski cesti. «Prijatelj», sem mu rekel, «preneš to! Kratko bo trpljenje, daljše bo plučilo.» Ali duša mu je onagovala...

Preplašen, je celo grešil. Mislim je, da je dr. Skubl tako naiven kakor on, ter dal nekaj za avstrijsko vojno posojilo. Skubl mu je odgovoril: «Kaj mislite, da Vas ne poznam in ne vem, zakaj ste dali!»

Umrl je Podlimbarski na Nemškem. Doma smo se ga spominjali. Dne 1. oktobra 1917. sem zapisal te-le besede: «Včeraj sem čital Podlimbarskega dnevniki. burje njegovega življenja, njegovega Slovstva: nikdar mu burja ni vzela velike slovenske misli in filozofskega navdahnjenja. In v tem je harmonija. Danes sem pri maši zadušil vse to razmišljanje... Vrhovnik našnje, Podkrajšek potuje v bolnico. Od Matice ni nikogar itd... Govekar, Zupančič... le privatniki! Lukanov gosnôd in gospa, Vončina. Petek. Cvet-

nič, Javoršek, nekaj gospa: Šubičeva, Foersterjeva svakinja. Furlanova, Frischowa in vsa moja rodbina...

Od avstrijsko-srbskega konflikta se nisem udeležil nobene parade, nobene slavnosti, niti pogreba ne. Običajno pridejo tja — cilindraši in njim enaki neuradni ljudje; nolo me videri lis pamem; nolo videri inter nos esse commercium (Nočem, da bi se zdelo, kakor da sem jim enak; nočem, da bi se zdelo, kakor da smo se pobotali)... Danes sem prvič bil žalovat za — Gospodinom...

Dr. Fr. I.

Pouk, kako treba ljubiti

«Preneumno! Ljubezen pride sama in nikomur se ni treba učiti, kako treba ljubiti.» Tako poreče marsikdo. Prav ima, a zelo se moti. Ako bi res znali vsi ljudje ljubiti, bi ne bilo na svetu toliko nesrečnih zaljubljenecv, starih sancev in ločenih zakonov. Kajti če človek natančno pomisli, se je moral vendarle učiti vsega, predno je znal dobro in pravilno detajle celo najprimitivnejšega opravka; a da je umel kaj izvršno, posebno mično, recimo zmagovito, do te stopnje mu je bilo treba mnogo vaje, individualne umetnosti in prebrisanosti.

Tudi ljubezni se je torej treba učiti. Kajpada po vzorcih. Tako n. pr. je bila Ninon de Lenclos izredna umetnica lu-

bezni. Kako n. pr. je bil genijalen umetnik ljubezni Casanova. Ninon je bila zelo modra, izkušena v psihologiji ter izredna poznavalka mož in žen. Njena pisma dokazujejo, da je poznala človeško dušo s pravcato psihonalično točnostjo. Te vede si ni pridobila le sama in z lastnimi možgani. Živela je v najduhovitejšem stoletju in njen salon je bil zbirališče najbistrajših glav tedanje Francije. Najbolj živahni moški možgani so se borili za lepoticco Ninon in vpricho nje so se kresali najbolj elegantni duha svetli meči ter so švigale najčarobnejše duševne rakete. In Ninona, ki je bila po naravi nadarjena in sprejemljiva za delikatese razuma, srca in okusa, je zbirala v svoji glavič bi-sere najsijajnejših domislekov ter jih je izdajala in razdajala le še mičneje kakor jih je prejela sama.

Zdaj je izšla zbirka njenih izjav o ljubezni, o moških in ženskah. Zbirka je sestavljena po njenih neštevilnih pismih. Ninona je preiskovala ljubezen kakor fanatičen znanstvenik-zdravnik, ki lastnorčno operira in eksperimentira s svojim telesom. Ljubezen ji je težka veda, ne igrača; toda veda, ki jo je treba izvajati vselej z lahkonostjo, eleganco in gracio. Ljubezen ji je objekt, ki ga proučuje navidezno s frivolnim smehom in grešno lahkomišelnostjo, toda v istini s skrepo in temeljitostjo znanstvenika ter psihologija pesnika. Skratka: Ninon de Lenclos je bila umetnica, zakaj vsaka umetnost je v istini težka, a mora zbu-

tako matematično, kakor bi si mislil, če samo čitaš popis. Barve — same gorke barve — in njih harmonična ubranost ter kompozicijska organiziranost učinkujejo tako silno čutno, da matematike dolgo ne začutiš. Tudi dejstvo, da so vse njegove slike komponirane na isti način, ti jih še ne odtuji. Če postaviš Bijelič človeka v naravo, ga čudovito spoji s njo v celoto.

Dušan Jankovič je izborni risar silnih talentov, riše pa kubistično à la Gleizes ali Braque. Največ ima risb arhitekturnih kompleksov, v katerih skuša spraviti ritmično različno usmerjene detaje v organično enotnost. Njegovi portreti so tudi konstruirani. Ima čudovito nežne, skoro gotovo vitke portrete deklic, ki posebno ugajajo; ponekod pa je že zašel v absoluten dekorativizem. Eno njegovo razvojno fazo karakterizirata sliki »Vrt« in »Sope« — sistem simetrično v beli plošvi porazdeljenih ornamentov s arabskih narodnih vezin — vse risano s šestilom in ravnilom!

Silbe Milčič je pesnik, komponira imaginarne pokrajine — morje, otočja — vse dematerializirano, gore postavim oranžno, rožnato ali vijoličasto — med pokrajini čutiš prostor razlit kakor mističen mir v vesoljstvu — figura v ospredju je zaprla oči, kakor da se je zamaknila v čar svoje eksistence. Zal, da ni razstavil več stvari.

Ivan Radović je začel pri Tizianu in reči se mora, da ga je dobro moderniziral. Njegovi benečansko mehki portreti odsejajo izpred toplotnih pokrajin kakor vizije v sanjah — njegov portret v tem stilu »Gna V. P.« je apoteoza, ne slika. Zadnja faza njegovega delovanja označuje stremenje po plastičnem odražanju figur iz plošve. — Ne slika več, ampak kleše michelangel-ske figure, pri čemer je tudi že funkcionalen. Eden najbolj talentiranih umetnikov na razstavi.

Veliko pozornost vzbujajo dela kiparja Pere Pallavicinija, ki je — kubist v plastiki. Brez vseh iluzionističnih ambicij dela najčiste glave s piramidastimi nosovi in skoro in skoro izbočenimi, ne pa vrtitimi očmi, kakor pri impresionistih. Pallavicini je Stursov učenec in razpolaga s silnim znanjem. Predvsem je statično umrjen in nima več divjih gest — stopnja naprej iz ekspresionizma polpretekle doba. Posebno pozornost vzbuja njegov »Don Rixot« in dve majhni aktne statueti v terakoti, ki očutljiva neravnost dionizijsko razgibano življenje — v tako preprosti in vase osredotočeni ritmični obliki, da učinkujeta silneje kakor tisoč govorečih gest.

Nastasilevič je geometričen kubist, ki ima dva dobra portreti in nekaj v gori-kih tonih držanih slik na razstavi. Njegov primitivizem je silno dekorativen.

Šumanovič, Bijelič, Jankovič in Pallavicini so umetniki, ki tudi Francozom ne bi delali sramote. Zdi se mi pa, da nobeden izmed njih ni prodal s razstave niti ene stvari...

Al. Gradnik: Pot bolesti

Izdal in založil »Jug« v Ljubljani. Cena 10 Din broširano, 13 Din vezano, v usnje vezano z avtogramom 30 Din. Od poslednjih je le 200 izvodov in se dobijo le v založbi »Jug« (v Jugoslovanski Matici) pred škofijo.

Pesnik Gradnik je izdal s to knjigo zbornik pesnitev erotskih, moških in ženskih, kratkih v izrazu in v obliki, potem sozidalj podajajočih kakor v kristalizaciji čustva in misli goriškega rodoljuba tekoma vojne, po prevratu ter po definitivnem novem zasutju Primorja, Goriške in Istre. Vse ovija in prepaja globoka bolest. Noben begunski poet ni izrazil lepše in strastneje svoje ljubezni, tuge in srda zaradi nesreče, ki je padla na najkrajše slovenske pokrajine. Zato Gradnikovi stihni resnično pretresajo. Diven sonet in ciklus je zgodovinski »Tolminski punt«, v katerem je

jati vtisk, kakor da je le graciozna igra.

»Ne zadošča, da ljubimca le brezmejno ljubiš, ako ga hočeš trajno nase navezati. Treba ga je ljubiti z modrostjo in zdržnostjo, zamočljivostjo in skritostjo. Zato je sramežljivost najbolj genijalen izum modrih ljudi«, piše na nekem mestu. »Stedljivost v čustvih je v ljubezni morla edina pametna metafizika«, piše na drugem mestu. S tem hoče reči, da treba v ljubezni izdajati le drobci, a velike bankovce modro skrivati; da je preveč odkritosti vedno nevarno, ker prinaša bitro bankrot; da treba glavni kapital hraniti vedno kot rezervo in da je skratka v ljubezni voziti zelo previdno in zelo počasi. Sicer se konjički urno zasopajo ali splašajo in zvrnejo voz v jarek.

In dalje piše: »Kaj naj počne zaljubljenec po preteku daljše dobe z osebo, ki je le nežna in le lepa?« — Reči hoče, da se moški lepih in sladkih punčk kmalu naveličajo, ako nimajo z njimi ničesar pametnega govoriti, ako se ljubice ne zanimajo tudi za življenske resnosti in bridkosti. Ničesar se človek hitreje ne obje nego sladkarij in najprijetnejša igra postane kmalu dolgočasna, ako je ne prekinja duhoviti dialog.

Ninona pa ima prav slabo mnenje o ženskah, zato piše: »Bitje, ki misli na tej zemlji o ženskah najslabše, je ženska sama.« — In žensko bistvo označuje z besedami. »Lakota ljubezni je ženski naravi prirojena: sramežljivost

igral tragično vlogo tudi pesni. praded. Ta ciklus je pendant A. Kerčevi »Stari pravdi«. A tudi na današnje rovarje in izdajice, blivše avstrijske ova-ruhe in vohune, a zdaj odklokovane patriote, je Gradnik izstrelil vrsto krepkih ostrih puščic, ki pač postanejo popu-larne.

Najlepša stran Gradnikove poezije iz-vira iz svetlega idealizma in moške upornosti. Pesnik upa in trdno veruje, da pride dan Svobode za vse Slovence, dan, »ko naša kri z grobov očetov zbrl-še sramoto suženjstva in vso krivico.«

Krasni, ideji in lepoti bogati zbornik priložimo torej vsaki zavedni jugo-slovanski hiši. Ta zbornik spada v roke vsakemu našemu mladniku! J. K.

Dva ženska romana

Kritika poslednjih dni se je mnogo ba-vila z romanom »Aus guter Familie«, ki ga je napisala l. 1895. gospa Gabrije-la Reuter. V njem je pisateljica močno na-padala meščansko vzgojo nemških deklet. Oče glavne junakinje Agate Heidlingove je bil državni uradnik in vladni svetnik, potentakem popoln bedak, ki je s svojo brezvoljno, pokorno ženo, pa skrbno materjo, vzgajal otroke po starem, ome-jenem kopitu. Toda hči se je navzela vse drugačnih idej in teženj, nego jih pre-ne-se buržujska duša. Predznila se je, vzljubiti prekucuskega pesnika Herwe-gha, v filozofiji pa se je oklenila pre-vratnega Haeccklova nauka. Mlad bra-tranec jo še podžiga, naj ostavi svojega priletnega očeta, naj se »razvija!« Tako emancipatorske besede so bile tistikrat dokaj nove v nemškem slovstvu, do-tim so bile že silno domače v skandinavski književnosti. Ibsenove in Strindbergove ženske zahtevajo zase osobito neodvis-nost v moralni filozofiji, med tem ko Ge-orge Sand predstavlja junakinje, ki stro-mé vlasti po svobodni in ljubavni strasti.

Heidlingova žalostno propade v neena-kem boju proti družabnim predsokom. Pomalemu izgublja zdravje in razum pod trinoštvom svoje prevroče krvi in ma-lenkostnim obzorjem svojih roditeljev. Reuterica je postavila svoje dušeslovje po naturalistični estetiki na fiziološko podlago, kar je izvalo med konzerva-tivci trpko obsodbo te knjige, pa tudi obenem zagotovila njen uspeh med mlaj-šo publiko. Delo zaznamuje videen pom-nik v zgodovini nemške pismenosti in morda v njihovi povestnici seg in navad.

Drugi roman »Uta Curetis« je priobila letos gospa Erna Grautoff. Marsikak predsodek je v zadnji četrtini stoletja odpadel, in dandanašnja neodvisnost nemškega meščanskega dekleta bi bila zadošala Agati Heidlingovi. Toda zahte-vo po prostosti ne poznajo mešč. Uta Curetis je »zavedno dekle«, ki se proti volji svojece posveča umetniškemu po-klicu. Dočim je Reuterjeva postavila problem ženske emancipacije bolj na sploh, riše Grautoffova nekam izjemn slučaj mladega ženskega bitja, ki ne pro-pada npravno, marveč se vzpenja napor-no navzgor proti popolnosti.

Spiroča svojega čuta odgovornosti in pristojnosti ne gre Uta Curetis nikoli preda-let v svojih odnosajih z mladimi znanci. Toda igra se z ognjem, in njeni starši se morda po pravici vznemirjajo. Ko je n. pr. eden njenih prijateljev, Jo-ahim Haller, poskusil samomer, mu umet-nica streže vso noč in se stoprav ob zori vrne domov. Zaskrbljeni oče jo seveda pošteno ozmerja, ona pa se ne zaveda krivde, njena vest je mirna, dasi je pre-čula noč ob vzglavju človeka, ki ni niti njen sorodnik.

Zavoljo večnega sumničnega je njih medsebojno razmerje zastrupljeno. Ilde-rika je vneta, za resnico, vendar stari jo ve-nomer dolže potuhnjenosti. Zato gre sa-ma vase, čuti se osamljeno. »Kje je člo-veško bitje, ki mi ponudi roko?« — Ode ji najde vzornega snubca v spretnem inženirju, dekle pa ga odbije, ker ne čuti

spada le k zunanjji opremi ženske.

Kot izkušena pesimistka trdi: »Bodite pošteni v ljubezni in — ste že preva-ran«! — O moških sodi vobče prav ugodno in laskavo. »Moškimi se sicer ne dobrikam rada«, piše, »toda docela sem prepričana, da so v ljubezni sko-raj vedno odkritostni.« A trpko do-stavlja: »In če so se dovolj namučili, se prenaščenju umaknejo ter posta-nejo potem prav tako odkritostno ne-zvesti, kakor so poprej odkritostno prisegali večno zvestobo.« Za ljubezen velja izrek Bena Akiba: Vse se je že zgodilo! In ničesar se ni treba čuditi, pač pa vse razumeti in vse odpustiti.

Zvonimir Kosmer:

Črešnje

Z levico se je bila oklenila njegovega vrata in prsti so ji brodlili po njegovih črnih kodrih — nad njenim nag-njenim obrazom se je smejala iz nje-gove privzlognjene desnice otroje čre-šenj, smejala se njenim napol odprtim ustom.

»Bi rada, Olga?«

»Daj, Minko!«

Njegova desnica pa se je dvignila še više nad njene ustnice, nad njene izza napol zatisnjenih trepalnic žareče oči.

»Dosezi jih!«

Ona pa se je hipoma vzravnila.

»Minko, ti me mučiš!«

»Minko, ti me mučiš!«

»Minko, ti me mučiš!«

»Minko, ti me mučiš!«

»Minko, ti me mučiš!«

»Minko, ti me mučiš!«

»Minko, ti me mučiš!«

ljubezni do njega. Naj si ga pa sama po-lisče! Dvoje golobradcev se strelja v dvo-boju zanj, krasotico. Nje pa to ne ga-ne. Tudi bogati obrtnik Hessenberg je ne more premamiti: »Sredi vašega raz-košja bi živel v najstrašnejši samoti sreca«. Bolje je prava samota, nego o-samelost v dveh.

Uta se še bolj poglubi v umetnost, a ne najde utehe. Umstvenost je dobra, materinstvo bolje. Utina prijateljica, ki je pravkar postala mati, govori: »Veruj

Glavni zletni dnevi

(Program za bodoče dneve.)

Glavni vsesokolski dnevi se bližajo s hitrimi koraki. Takoj po drugem predzletnem dnevu, se bodo pričele zbirati v Ljubljani trume sokolstva iz vseh krajev naše prostrane domovine. Pozdravili bomo v naši sredi nad 5000 Sokolov iz bratske Češkoslovaške re-publike, kakor tudi številne mednarod-ne tekmovalce iz raznih evropskih drž-av. V četrtek, dne 10. avgusta pride-jejo v Ljubljano številni mednarodni tekmovalci iz Belgije, iz Francije, ne-d katerimi bo mnogo telovadcev, ki bodo nastopili s posebnimi točkami tudi pri javni telovadbi. Prispeli bodo tudi Luksemburžani, Rumuni, med katerimi je 12 moških in 12 ženskih članov, Poljaki s posebno deputacijo, Anglež J. Kotas iz Londona kot zastopnik Angleške »Amateur Gymnastic Asso-ciation«.

V Ljubljano pa prispejo tudi telo-vadci L'Avant Garde D'Alger, societe Franco-Arabe, pod vodstvom profesor-ja telovadbe Omar ben Mahmouda iz daljne Afrike, ki nastopijo s posebnimi točkami pri javni telovadbi, ali pa pri akademiji pod Tivolijem. V dopisu, v katerem javljajo svoj prihod, poročajo, da so krasni plakati za jugoslovanski vsesokolski zlet nalepljeni tudi v Afri-ki po Algiru, kjer vzbujajo veliko po-zornost. Pri telovadbi bodo ti telova-lci izvajali pod vodstvom svojega profe-sorja francosko-jugoslovanski balet, pi-ramidne skupine in proste vaje, ki so se izvajale v Cannesu. Zleta se udele-žijo tudi zastopniki amerikanskega so-kolstva, deputacije mesta Prage in Beograda.

Češko sokolstvo pride v Ljubljano 12. avgusta v 5 posebnih vlakih po vodstvom staroste COS dr. Scheinerja in načelnika Vanička. Večja deputacija Čehov pa pride v Ljubljano pod vo-dstvom br. dr. Stepaneka že poprej, da uredi vse potrebno za češko sokolstvo. Zvečer se bo vršil v hotelu Tivoli velik koncert vojaške godbe na čast medna-rodnim tekmovalcem.

V petek, 11. avgusta zjutraj se bo vršila tekma članic društev JSS, ob 8. uri pa se prične sedma mednarodna tekma.

V soboto, 12. avgusta prihajajo v Ljubljano številni gostje in domača so-kolska društva. Zjutraj se bo vršila tekma članov društev JSS, ob 8. uri pa je nadaljevanje mednarodne tekme. Zvečer se bodo vršile številne pri-rditve, med katerimi omenjamo danes le najvažnejše. Ob 20. uri se bo vršil na vrtu Kazine pozdravni večer medna-rodnim tekmovalcem, v veliki dvorani hotela Union simfonični koncert Sred-joške filharmonije iz Kladna, na raz-nih drugih mestih pa se bodo vršili šte-vilni koncerti, pevskih zborov in vo-jaskih godb.

V nedeljo, 13. avgusta zjutraj se bo-do vršile skušnje češkoslovaškega in jugoslovanskega sokolstva. Ob deveti uri pa se poda sokolstvo iz pred Na-rodnega doma na grob velikega Soko-la pok. br. dr. Oražna. Tudi ta dan se bodo predpoldne vršili koncerti. Po-poldne se bo vršila prva javna telo-

vadba, kjer nastopi naše in češko so-kolstvo. Zvečer se bo vršila v Tivoli telovadna akademija gostov in društev JSS; ob 21. uri pa pozdravni večer sta-rejšinstva reprezentanci gostov v dvo-rani Kazina.

V ponedeljek, 14. avgusta se bodo zjutraj zopet vršile skušnje, popoldne pri javni telovadbi pa nastopijo tudi naši in češki vojski ter moški in žen-ski naraščaj, člani podoficirske šole v Zagrebu in mornarji z vesli. Zvečer se bodo vršili koncerti; ob pol 11. uri zve-čer bo veličastna serenada na gradu v čast sokolstva, ob tej priliki bo nasto-pilo nad 1200 pevcev raznih pevskih zborov.

V torek dne 15. avgusta se zaključi-jo sokolski slavnostni dnevi z veličast-no povorko sokolstva, narodnih noš in pevskih zborov, ki bodo korakali po ljubljanskih ulicah. Popoldne pa se vr-ši poslednja javna telovadba.

S tem smo navedli v glavnih obrisih program glavnih zletnih dni, natanč-nejše podatke bomo pravočasno obja-vili. Upamo, da bo Ljubljana dostojno preživela slavnostne dneve, ki se nam bližajo.

Vsesokolski zlet

Glavni zletni dnevi

(Program za bodoče dneve.)

Glavni vsesokolski dnevi se bližajo s hitrimi koraki. Takoj po drugem predzletnem dnevu, se bodo pričele zbirati v Ljubljani trume sokolstva iz vseh krajev naše prostrane domovine. Pozdravili bomo v naši sredi nad 5000 Sokolov iz bratske Češkoslovaške re-publike, kakor tudi številne mednarod-ne tekmovalce iz raznih evropskih drž-av. V četrtek, dne 10. avgusta pride-jejo v Ljubljano številni mednarodni tekmovalci iz Belgije, iz Francije, ne-d katerimi bo mnogo telovadcev, ki bodo nastopili s posebnimi točkami tudi pri javni telovadbi. Prispeli bodo tudi Luksemburžani, Rumuni, med katerimi je 12 moških in 12 ženskih članov, Poljaki s posebno deputacijo, Anglež J. Kotas iz Londona kot zastopnik Angleške »Amateur Gymnastic Asso-ciation«.

V Ljubljano pa prispejo tudi telo-vadci L'Avant Garde D'Alger, societe Franco-Arabe, pod vodstvom profesor-ja telovadbe Omar ben Mahmouda iz daljne Afrike, ki nastopijo s posebnimi točkami pri javni telovadbi, ali pa pri akademiji pod Tivolijem. V dopisu, v katerem javljajo svoj prihod, poročajo, da so krasni plakati za jugoslovanski vsesokolski zlet nalepljeni tudi v Afri-ki po Algiru, kjer vzbujajo veliko po-zornost. Pri telovadbi bodo ti telova-lci izvajali pod vodstvom svojega profe-sorja francosko-jugoslovanski balet, pi-ramidne skupine in proste vaje, ki so se izvajale v Cannesu. Zleta se udele-žijo tudi zastopniki amerikanskega so-kolstva, deputacije mesta Prage in Beograda.

Češko sokolstvo pride v Ljubljano 12. avgusta v 5 posebnih vlakih po vodstvom staroste COS dr. Scheinerja in načelnika Vanička. Večja deputacija Čehov pa pride v Ljubljano pod vo-dstvom br. dr. Stepaneka že poprej, da uredi vse potrebno za češko sokolstvo. Zvečer se bo vršil v hotelu Tivoli velik koncert vojaške godbe na čast medna-rodnim tekmovalcem.

V petek, 11. avgusta zjutraj se bo vršila tekma članic društev JSS, ob 8. uri pa se prične sedma mednarodna tekma.

V soboto, 12. avgusta prihajajo v Ljubljano številni gostje in domača so-kolska društva. Zjutraj se bo vršila tekma članov društev JSS, ob 8. uri pa je nadaljevanje mednarodne tekme. Zvečer se bodo vršile številne pri-rditve, med katerimi omenjamo danes le najvažnejše. Ob 20. uri se bo vršil na vrtu Kazine pozdravni večer medna-rodnim tekmovalcem, v veliki dvorani hotela Union simfonični koncert Sred-joške filharmonije iz Kladna, na raz-nih drugih mestih pa se bodo vršili šte-vilni koncerti, pevskih zborov in vo-jaskih godb.

V nedeljo, 13. avgusta zjutraj se bo-do vršile skušnje češkoslovaškega in jugoslovanskega sokolstva. Ob deveti uri pa se poda sokolstvo iz pred Na-rodnega doma na grob velikega Soko-la pok. br. dr. Oražna. Tudi ta dan se bodo predpoldne vršili koncerti. Po-poldne se bo vršila prva javna telo-

vadba, kjer nastopi naše in češko so-kolstvo. Zvečer se bo vršila v Tivoli telovadna akademija gostov in društev JSS; ob 21. uri pa pozdravni večer sta-rejšinstva reprezentanci gostov v dvo-rani Kazina.

V ponedeljek, 14. avgusta se bodo zjutraj zopet vršile skušnje, popoldne pri javni telovadbi pa nastopijo tudi naši in češki vojski ter moški in žen-ski naraščaj, člani podoficirske šole v Zagrebu in mornarji z vesli. Zvečer se bodo vršili koncerti; ob pol 11. uri zve-čer bo veličastna serenada na gradu v čast sokolstva, ob tej priliki bo nasto-pilo nad 1200 pevcev raznih pevskih zborov.

V torek dne 15. avgusta se zaključi-jo sokolski slavnostni dnevi z veličast-no povorko sokolstva, narodnih noš in pevskih zborov, ki bodo korakali po ljubljanskih ulicah. Popoldne pa se vr-ši poslednja javna telovadba.

S tem smo navedli v glavnih obrisih program glavnih zletnih dni, natanč-nejše podatke bomo pravočasno obja-vili. Upamo, da bo Ljubljana dostojno preživela slavnostne dneve, ki se nam bližajo.

Vsesokolski zlet

Vsesokolski zlet

Vsesokolski zlet

Vsesokolski zlet

Vsesokolski zlet

Vsesokolski zlet

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D. A.

mi, to je najslabše, kar nas čaka. Tem globlje, tem zavestneje uživamo, kadar smo enkrat spoznale delo in samoto». Uta se uklone temu nazoru in se uda. Srečna je, kakor sta bili ne mati in ne babica. Toda svoje vsakovrstne izkušnje smatra za pravilne in blagodejne, za-kon ji ni glavni smoter življenja. »Raz-voj osebnosti« to je bistveno. In v tem individualizmu se strinja roman z današ-njo dobo! D

Gospodarska vprašanja

Nove izpremembe v izvozni carinski tarifi

Ministrski svet je z odlokom od 28. julija znova povzela nekatere izvozne carinske postavke, deloma pa je na nekatere predmete, ki so do sedaj bili prosti od izvozne carine, znova določil carino. Zdi se nam, da je to ponovno menjanje izvozne carinske tarife v ozki zvezi s finančnim zakonom, osiroma letnim proračunom, ki valed neugodnih amandmanov, ki so jih naknadno predložila razna ministrstva, zahteva novih virov za kritje teh novih izdatkov. Sliši se pa tudi, da so celo sami izvozniki, ki krogi zahtevali delno povišanje izvoznih carin, ker bi radi še prej, ko se začne prava izvozna sezona, bili na jasnejšem glede kalkulacije prodajnih cen, ki jim je za sklopanje velikih kupčijskih pogodb z inozemstvom neobhodno potrebna. Z sedaj odredjene carine jim omogočajo tako kalkulacijo, dočim bi jim določevanje izvoznih carin v teku izvozne sezone in po sklepu kupčijskih pogodb stvarjalo velike nepravilnosti in jih oškodovalo tudi materialno, ker inozemski kupci navadno ne marajo neposredno nositi bremena take izvozne carine. Vsekakor zelo simpatična pojma, če je zares potekla iz samih izvoznikarskih krogov.

Z ozirom na sedanje naše valutarno stanje nismo protivniki izvoznim carinam posebno še zaradi tega, ker gre velik del našega izvoza v države z boljšo valuto, ki teh izvoznih carin ne bodo niti občutili. Mislimo pa, da se je v danem slučaju moralo postopati konsekvntno tudi glede drugega izvoznega blaga. Ne moremo n. pr. razumeti, zakaj se ne poviša izvozna carina tudi na živa goveda, ki se danes v ogromnih množinah izvažajo posebno v Italijo in celo v Francijo in Švico, seveda s ogromnimi dobički inozemskih trgovcev, med tem ko naša mesna industrija komaj zvišuje, kar ne more pod normalnimi cenami priti do potrebnih sirovin za predelavo. Karakteristično je, da se danes naše domače industrijske klavnice bolj pečajo s izvozno trgovino z živo živino kot pa s produkcijo v njihovih podjetjih. Ni pa to edina naša gospodarska škoda, važnejša je še izguba, ki jo posebno domača usnjarska industrija trpi valed tega, ker se s živimi govedi za bagatelno izvozno carino izvozi ogromne količine kože, ki jih naša industrija posebno iz Italije zopet kupuje nazaj — seveda ne v dinarjih, ampak v lirah, če ne celo v frankih.

Tu bo potreba začeti s drugim pravilnejšim sistemom. Mirnega srca lahko povzamemo izvozne carine na živa goveda na najmanj dvakratni dosedajni znesek (500 dinarjev po komadu) — dasi preasejo še več — favorizirali bomo s tem klanje živine v domačih klavnicah in si ohranili tudi kožo in ostale odpadke, ki jih deloma rabimo sami, deloma pa jih lahko za lepe denarje vnovčimo v inozemstvu. Bojazan, da bi na ta način bil oškodovan naš producent - kmetovalec, je prazna, ker tudi sedaj, ko so izvozne carine malenkostne, glavni dobiček od visoke prodajne cene ne gre v njegov žep, marveč v žep inozemskega kupca, ki nam niti svojega davka ne odraja, kakor bi ga nam moral. Italijani vodijo v tem oziru mnogo boljše politiko, ker favorizirajo uvoz klavne živine, in sicer samo v ona mesta, ki imajo industrijske klavnice, med tem ko s visokimi uvoznimi carinami zadržujejo pot v njihovo ozemlje svežemu mesu in mesnatim izdelkom. Tu se bo prej ko slej moral najti protitež, sicer nam preti nedvomno velika gospodarska izguba.

V ostalem nas nove izpremembe v izvozni tarifi več ali manj zadovoljujejo. Prav je, da se je povišala izvozna carina na pšenico in ječmen (na 50, oziroma 20 Din), zdi se nam pa, da med izvozno carino na pšenico in na pšenično moko (20 Din) ni pravilnega razmerja in da se bo valed tega vseeno bolj izvažala pšenica kot pa moka, kar bo zopet na škodo domači mlinski produkciji. Otrobi se lahko prosti od carine izvoznice. Izpremembe v izvozni tarifi smo objavili v 169. številki »Jutra« od 20. julija. Glede prehodnih določb velja odlok finančnega ministra, ki smo ga priobčili v 175. številki »Jutra« od dne 25. julija.

Olajšave glede carinjenja blaga, ki se uvozi ali izvozi začasno in zopet vrača.

V čl. 74, 75. in 99. car. zakona je določeno, da se carina, ki se je pri carinarici depozirala v svrhu osiguranja povratka začasno uvoženega ali izvoženega blaga, vrača samo lastniku blaga, t. j. onemu, ki je vložil svoječasno car. deklaracijo ozi. koji je blago svoječasno izvozil ozi. izvozil. Ta interpretacija omenjenih zak. odredb pa se je v praksi izkazala kot nepravilna posebno pri začasnem uvozu ozi. izvozu pohištvenih vozov, kjer n'kdar uvoznik in izvoznik ni ena in ista oseba.

Finančni minister je zato omenjenim odredbam dal novo interpretacijo v tem smislu, da se pod sopstvenikom — lastnikom blaga v takih slučajih ima smatrati vsakdo, ki ima pravico razpolagati z blagom, torej tudi oni, ki ob enem z deklaracijo za povratno car. ekspedicio predložijo tudi duplikat deklaracije, ki je na temelju nje bila izvršena car. ekspedicijska pri začasnem uvozu ozi. izvozu.

zu — in imajo tudi take osebe pravico na povračilo položene carine oziroma garancije. Če povratno ekspedicio izvrši druga oseba, a ne ona, ki je kavčila ozi. carino položila, mora v svrhu povračila carine ozi. kavcije predložiti posebno pooblastilo dotične osebe. Kavcije vračajo same carinarice.

Ljubljanski velesejem

Zavarovanje privatnih paviljonov in razstavnega blaga na sejmskem prostoru ljubljanskega velesejma proti požaru in proti vltomu.

Vsi lastniki privatnih paviljonov na sejmskem prostoru so primorani zavarovati svoj paviljon proti požaru. Zavarovanje preskrbi na željo tudi sejmski urad koncerna zavarovalnih družb, katerega vodilna zavarovalnica za ljubljanski velesejem je zavarovalna zadruga »Croatia«, podružnica v Ljubljani. V svrhu pravilne informacije in pregleda podajamo dotičnim interesentom praktično primerov stroškovnika. Ako zavaruje razstavljač svoj paviljon za svoto od K 100.000.— plačal bo do 1. leta sledečo premijo:

Premija 7,50 % K 750.—, pristojbina K 220.—, 2 % kolektivna K 19.40, 3 % ognj. prispevek K 29.20, skupaj K 1018.60.

Onim razstavljalcem, kateri razstavijo svoje predmete v zgradbah, ki so last ljubljanskega velesejma, je zavarovanje njihovega blaga dano na prosto, vendar jim pa isto toplo priporočamo. Pripominjamo pa, da ima zinsel zavarovalni poleg proti požaru, tudi proti vltomu samo za one razstavljalce, kateri so si najeli prvi prostor, to je v popolnoma zaprtih paviljonskih zgradbah. Služi naj Vam praktična primera stroškovnika. Če zavaruje razstavljač svoje blago proti požaru za čas od 20. julija do 20. oktobra 1922. na sejmšišču ljubljanskega velesejma za svoto od K 300.000.—, plača sledečo premijo: Premija 3 % K 900.—, pristojbina K 242.—, 2 % kolektivna K 22.84, 3 % ognj. prispevek K 34.36, skupaj K 1199.20. Ako pa zavaruje razstavljač svoje blago za svoto od K 300.000.— proti vltomu za prej omenjeno dobo, bi plačal: Premija K 900.—, pristojbina K 342.—, kolektivna K 23.—, skupaj K 1165.—.

Drobne vesti

— Mariborsko sejmsko poročilo (28. julija). Pripeljalo se je 97 ovnj, 8 koze in 1 kozlič. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari, komad 400 do 600 kron, 7 do 9 tednov stari po 700 do 1100, 8 do 4 mesece stari 1500 do 1800, 4 do 6 mesece stari 2700 do 3000, 8 do 10 mesece stari 3500 do 3800, 1 in pol leta stari 4000 do 4500 kron, 1 kg žive teže 70 K, koze komad 500 kron.

— Vagoni in lokomotive na račun reparacij. Dosedaj je naše prometno ministrstvo prejelo iz Nemčije na račun reparacij: 5514 pokritih in odprtih vagonov, 25 vagonov-cistern in 98 lokomotiv. Do konca tega leta bodo prejela naše železnice iz Nemčije še: 408 lokomotiv za normalni tir, okoli 4000 odprtih vagonov in 200 sanitetnih vagonov. Doba-va vagonov in lokomotiv za ozkotirne proge se bo pričela pričetkom drugega leta.

— Pridelek repe in žita v Vojvodini. Po dosedanjih poročilih o stanju setev, bo Vojvodina lahko izvozila 150 tisoč vagonov žita. Po kvaliteti bo žito malo slabše od lanskega leta. Sladkorna repa se dobro razvija. Pridelalo se bo po dosedanjih izglelih 22 do 25 tisoč vagonov sladkorne repe. Letošnja kvaliteta sladkorne repe je za 20 odstotkov boljša od lanske.

— Slaba letina na Stajskem. Pišejo nam: Zetev je po vsem slovenskem Stajskem izpadla mnogo slabše, nego lani. Povprečno je dala pšenica komaj polovico toliko, kakor lani, dasi je pšenica v splošnem boljše rodila, nego ostala žita. Koruza je zdrava, a zelo potrebuje dežja, zlasti v pečeni zemlji. Suša je napravila zlasti mnogo škode v Savinjski dolini, kjer je vzela vsaj že eno četrtino hmeljskega pridelka in skoro vsa otavo. Tudi sadje odpada. Dež, ki je padel v pondeljek ponoči, je neprecenljive vrednosti, čeprav ga je še mnogo premalo.

— Dobavo 30.000.000 škatlic žveplenk in sicer 25.000.000 v navadni obliki s 50 do 55 žvepenkami v škatlici, kakovost

Vremensko poročilo

Ljubljana, 2 avgusta 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	761.5	18.4	vzhod	jasno	—
Ljubljana .	14.	757.5	27.8	jug. zap.	del. obl.	—
Ljubljana .	21.	760.0	21.0	jug. vzh.	pol obl.	—
Zagreb .	7.	754.2	20.0	brezvetera	jasno	—
Beograd .	7.	—	—	—	—	—
Budaja .	7.	760.2	19.0	sev. vzh.	več jasno	—
Praga .	7.	760.7	18.0	sev. zap.	oblačno	3.0
Inomost .	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometrični, temperatura normalna. Sonce vzhaja ob 4.41. zahaja ob 19.30

Proda se zemljišče v Dravljah

v obsegu 45.000 m² z dovlačnico, dolgo 150 m, in kretnico, zelo pripravno za industrijsko podjetje.

Obvezne ponudbe je poslati do 15. avgusta na poštini predal št. 166 Ljubljana.

po vzorcu, razpisuje uprava državnih monopolov kraljevine SHS, oddelek ekonomno, v Beogradu. Oftertalna licitacija za to nabavo se bo vršila dne 5. avgusta 1922 ob 11. uri dopoldne v pisarni upravnika državnih monopolov. Podrobnejši podatki, kakor tudi splošni pogoji te licitacije so interesentom na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

— Graški vzorčni sejem (26. avg. do 3. sept.) Iz Gradca nam poročajo: Drugi graški vzorčni velesejem, ki se letos vrši koncem poletja, ima sličen smoter kot lanska prireditel, ki je končala s tolikim uspehom. Letos ima graški sejem veliko važnost valed tega, ker se bodo znatno razširile in povečale vse strokovne skupine, ki so namenjene poljedelskim potrebščinam, zlasti torej oddelki za poljedelske stroje, naprave in orodja. Tako se bo osnovala v velikem, obsevnem sejmu z vzorci posebna prireditel: poljedelski sejem, ki bo posebno zanimiv za naše poljedelske kroge. Ta posebna prireditel bo tvorila velik, do najmanjših podrobnosti popoln arsenal vseh onih strojev, kakor tudi vseh orodij, ki jih potrebuje jugoslovanski kmetovalec. Isto lahko trdimo tudi o onem oddelku poljedelskega sejma, ki se tiče mlinarstva in vinogradništva. Na sejmu bodo posetniki kupili lahko tudi vse potrebščine za gozdarstvo in lesno industrijo, predvsem raznorazne žage itd. Sejmski urad smatra za največjo važnost, da pride kolikor mogoče veliko posetnikov in trgovskih interesentov iz Jugoslavije, da se tako utrdi gospodarski odnošaji med obema narodoma.

— Izgledi žetve v Rumuniji — nova ureditev izvoza. Zetev v Rumuniji je že skoro končana. Pšenica je dobra, ječmen in oves izvrsten. Pridetek pšenice bo tako velik, da bo krita domača potreba in dolg, ki ga ima Rumunija v Franciji in Švici od lanskega leta ter bo ostalo še nekaj zaloge. Od te zaloge se bo izvozilo kakih 10 do 15 tisoč vagonov. Ječmena in ovsa se bo lahko izvozilo kakih 100.000 vagonov. Kuruza je valed suše slabše obrodila, kljub temu po bo mogoče izvoziti 150 do 200 tisoč vagonov. Ministrski svet je tudi korigiral izvozno carino. Dovoljen je izvoz ječmena, ovsa, fižola, graha, lebe; carina znaša za 100 kilogr. 400 lejev. Izvoz pšenice je prepovedan.

— Povišanje letarine na nekaterih rumunskih postajah. Rumunsko prometno ministrstvo je povišalo letarino za vagon na postajah Braila, Galac in Constantza na 50 lejov za uro in vagon.

— Izvoz moke iz Madžarske. Nedavno se je vršila velika konferenca madžarskih izvoznikov, na kateri sta bila prisotna tudi minister trgovine in poljoprivrede. Eksperti so konstatirali, da bo Madžarska izvozila letos lahko 100.000 vagonov moke št. 0.

— Uvoz vina in likerjev v Ameriko prepovedan. Ameriška vlada je prepovedala uvažanje vina in likerjev za zdravniško porabo, dokler se ne porabi sedanja obstoječa moztina.

— Inflacija bankovcev v raznih državah. Obtok bankovcev v Avstriji je narastel za 34 milijard ter znaša sedaj 617 milijard. — Po poročilu nemške Narodne banke (Reichsbank) je izdala Nemčija pretekli teden 2700.732.000 mark. Celokupna cirkulacija nemških novčanic znaša 175.437.418.000 mark. — Obtok bankovcev v Českoslovaški je padel za 220 milijonov. Obtok vseh bankovcev znaša sedaj 9509 milijonov Kč.

— Zetev v Ameriki. Iz Amerike poročajo, da bo letošnja žetev za 18 milijonov metriskih centov večja od lanske žetve. Kanada in Japonska stojita pred zelo povoljno žetvijo.

PREBIVALSTVO NEW-YORKA.

Od celokupnega newyorškega prebivalstva je komaj 35 odstotkov pravih Amerikancev. Od 60.000 prodajalcev je komaj 6000 Američanov iz New Yorka, a vsi drugi so tuji. V mestu je 12.000 prodajalcev cvetlic, a skoro vsi so Grki, 2972 prodajalcev sadja, ki so po narodnosti deloma Grki, deloma Italijani, 17.311 mesarjev, ki so večinoma Nemci, Rusi in Italijani, 6639 slaščičarjev, ki so tudi po večini Grki, 440 mlekarjev in 332 kavarnarjev, katerih lastniki so sami tuji. Šest milijonov prebivalcev živi v 177.000 hišah za eno rodilino, v 87.344 hišah za dve rodilini in v 107.192 hišah z več stanovanji. Nemcev je v New Yorku 789.000, Ircov 720.000, Rusov 994.356, Italijanov 802.893 itd. Po tej statistiki živi v New Yorku več Rusov nego v Petrogradu.

Malo odgovora

nadzorniku poklicnega gasilstva.

V dnevniku »Jugoslavija« z dne 30. julija 1922. se je razkoračil »nadzornik poklicnega gasilstva« ter servira javnosti nekaj, kar so mu natvezili nemški inštruktorji po Gradcu in Dunaju in kar je mogel v naglici razbrati iz dragocene nemške literature, katero so mu baje dali s seboj.

Da Ljubljana narašča in je središče Slovenije, je resnica. Resnica je tudi, da se je že nekaj časa sem tako v občinskem svetu, kakor v javnosti razmišljalo vprašanje reorganizacije gasilske straže v Ljubljani. Razmišljalo pa se je le o reorganizaciji obstoječe gasilske straže, to je prostovoljnega gasilstva. Gasilski veščaki so stali tozadevne predloge tako, da bi reorganizacija ne padla le v breme mestni občini. Koalicija v blivšem občinskem svetu pa je hotela imeti na vsak način tudi v tem oziru nekaj modernega, naj stane kolikor hoče, in brez pomisleka, jeli to res potrebno in izvedljivo v današnjih razmerah. Veščaki prostovoljnega gasilstva so uvideli drzen, nepotreben in težko izvedljiv skok, ki ga namerava izvesti koalicija, ter so se s svojimi predlogi umaknili nazaj v vrste prostovoljnega gasilstva. Pomagalo ni ničesar, koalicija je šla brez pravega načrta naprej in za kažipota se ji je ponudil naš »nadzornik poklicnega gasilstva«, ki se je menda rodil v Mestnem domu in preživel ondi tudi svoja otroška in mladeniška leta ter preživel skoraj 20 let v hiši, kjer imajo svoja zbirališča gasilci; je in mora biti torej umiliv gasilski strokovnjak in sposoben, da kaže koaliciji pot ter napravi Ljubljani nekaj novega, modernega.

Pri tej priliki omenjam, da mi kot članu blivšega obč. sveta ni ničesar znanega o kakem imenovanju »nadzornika poklicnega gasilstva« in kakor čujem si je nadel ta lepo zvenceni naslov sam, dasi pravno danes Ljubljana še nima niti enega poklicnega gasilca.

K stvari samim omenjam, da mesto Ljubljana ne potrebuje poklicnega gasilstva, in ga tudi vzdrževati ne bo mogla brez dolga. Bliznja bodočnost nas bo prepričala o velikanski napaki, ki jo je zagrešila koalicija na tem polju. Delila se je brez načrtov in brez sporazuma z obstoječim prostovoljnim gasilnim društvom.

Prostovoljno gasilstvo, ki je nad pol stoletja požrtvovalno varovalo Ljubljano, je potisnjeno ob stran in na njegovo mesto stopi: »nadzornik poklicnega gasilstva« s 6 poklicnimi gasilci. Mestni dom, ki je nudil nad 20 let streho prostovoljnemu gasilstvu, mu je sedaj odvzel in z njim razpolaga »nadzornik poklicnega gasilstva«. Le treznosti in razsodnosti vodstva prostovoljnega gasilstva se imamo zahvaliti, da se ni to društvo takoj razšlo, ko je stopil »nadzornik poklicnega gasilstva« v Mestni dom ter jel izpodrivati iz njega društvo. V smislu še vedno veljavnih predpisov je razpolagalo gasilno društvo z gotovimi prostori v Mestnem domu. Vsi ti prostori so mu sedaj odvzeti, prepustili so mu milostnim potom in časno le del orodij. »Nadzornik poklicnega gasilstva« gre v svoji izkušnosti celo tako

daleč, da si lasti tudi orožje prostovoljnega gasilnega društva, dasiravno mora vedeti, da sta orožje in oprava last gasilnega društva, četudi je občina morebiti prispevala k nabavi. Prostovoljno gasilno društvo, ki je bilo dosedaj vsekakor kos svoji nalogi in katerega zavedno ljubljansko občinstvo spoštuje, se sedaj po načrtu »nadzornika poklicnega gasilstva« sistematično uničuje in se ga hoče ugonobiti, da bi bila potem mestna občina prisiljena vzdrževati številno poklicno gasilstvo in seveda tudi še par »nadzornikov poklicnega gasilstva«. Da ne pride čez noč do tega, je dolžnost vseh merodajnih faktorjev, da stvari posvete nekoliko več pozornosti in nikakor ne prepustijo več proste roke »nadzorniku poklicnega gasilstva«.

S kakimi finančnimi težkočami se ima boriti mestna občina, je danes znano vsakemu. In v teh razmerah razmetavati popolnoma po nepotrebnem z denarjem, je naravnost greh. Prostovoljno gasilstvo stalo je mestno občino silovito malo, ali bolje rečeno nič. Redne podpore dajala mu je po vojni 5000 K letno. In društvo je vzdrževalo vezbalca in do zadnjega časa tudi 2 uslužbenca rešilne postaje. Kakšen velikanski skok v stroške pa je storila s to ponesrečeno gasilsko akcijo koalicija, razvidelo se je iz zadnjega proračuna in videlo se bo še bolj iz bodočih proračunov. To pa ni le stvar magistrata ali morda »nadzornika poklicnega gasilstva«, ampak zadeva vsega ljubljanskega prebivalstva.

In naposled — se-li more Ljubljana res zaupati strokovnjaku »nadzorniku poklicnega gasilstva« in njegovim ravnotako izvežbanim poklicnim gasilcem? Kot dolgoletnemu načelniku »Ljubljanskega prost. gas. in reš. društva« mi lahko verujete, da je to popolnoma izključeno. G. »nadzornik poklicnega gasilstva« se bo mogoče izgovarjal na pomoč prostovoljnega gasilstva. Na to pomoč pa žal pri sedanjem postopanju s prost. gasilstvom ne moremo računati, kajti prostovoljni gasilci odklanjajo vlogo hlapcev in bodo ostali lepo pri svojem delu, v dobri veri, da bodo opravili plačani poklicni gasilci s svojim nadzornikom, kar bo potrebno.

Meni kot članu prostovoljnega gasilnega društva gre pa pri tem tudi za obstoj ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva. Da za mesto Ljubljano ni vseeno, če likvidira imenovano društvo, sem deloma pojasnil; ni in ne sme biti pa vseeno niti ostalim prostovoljnim gasilnim društvom Slovenije, kajti znano je da je matica gasilske organizacije Ljubljana. Z združenimi močmi moramo torej delovati nato, da ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo ostane; vsestransko ga moramo podpirati in mu pomagati, da si zgradi čimprej svoj lastni gasilski dom, ki bo obenem dom celokupne gasilske organizacije v Sloveniji. »Nadzorniku poklicnega gasilstva« pa svetujemo, naj se nikar ne izpostavlja s svojo učenostjo, katero itak do dobrega poznamo kot poznamo tudi njegovo pridnost in vztrajnost.

Josip Turk

podstarosta gasilne zveze in bivši načelnik »Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva«.

Mali oglasi

Stenoje do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, spremembe do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednji 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanja za odgovor.

Službe

Iščem službo
pri kaki trdki ali drugem podjetju; iščem mesto parniškega sluga ali skladiščnega paznika, 25letni poštni sluga. Službo zamenjam radi male plače. — Naslov pošl. upr. »Jutra«. 2394

Mlad državni uradnik
želi prestopiti v zasebno službo katerekoli stroke. Imu nekaj let prakse, veče v nekoga pisarniškega dela, vestno in delaven, pozna štiri jezike. Cenj. ponudbe pod »Privatno« na upr. »Jutra«. 2395

Iščo se služkinja
v pomoč v nadomestilo go spodinj. Opravljala bi vsa bisusa dela in v kuhinji v prijaznem kraju. V postev pridejo le resne osebe od 30 let naprej. Nastop takoj, oskrba dobra, plača 600 do 1000 K. Naslov v upr. »Jutra«. 2397

Mesarski pomočnik
se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Ivan Gantar, mesar, Dol. Logatec. 2392

Službe 2393
za popoldanske ure iščeta v komercijalni službi »dobre izurane železniške uradnike« v kaki pisarni. Ponudbe pod »Popoldanske službe št. 2393« na upr. »Jutra«.

Brusača 2398
za polnojarmerike sprejme lesna družba »Ilirija«, Ljubljana, Kralja Petra tze 8.

Plača zelo dobra. Hrana in stanovanje v hiši.

Elektrotehnik 2384
iz višjih semestrov išče službo v kaki večji elektrarni ali drugem elektroteh. podjetju za eno etno praktično delovanje. Ponudbe s pogoji je poslati pod »Elektrotehnik« na upr. »Jutra«.

Deklica 2383
iz poštene hiše želi vstopiti v pouk v trgovino s špecerij-skimi ali mesnim blagom. Cenjene ponudbe pod »Kraj 151« na upravnistvo »Jutra«.

2 mizarska pomočnika
sprejme Jak. Fortuna, mizar, mojster, Ziri stev. 32. Plača po dogovoru. 2337

Potnik,
izvrsten akviziter, išče mesto. Ponudbe pod »Privizija« na upr. »Jutra«. 2405

Damska narodna noša,
lepa, dobro ohranjena, kompletna, se kupi. Kje, pošl. upr. »Jutra«. 2378

Kupujem vreče,
rabljene, juta in papirnat, v vsaki množini, po najvišji cenah. M. Geršak Co, Ljubljana, Kongresni trg 10. 2403

Kupim
na električni pogon, v dobrem stanju, se kupi. Ponudbe pod št. 817 na upr. »Jutra«. 2404

Preprosta mlatilnica
na električni pogon, v dobrem stanju, se kupi. Ponudbe pod št. 817 na upr. »Jutra«. 2404

Prodajam
Suhih bukavih drv,
več vagonov se prod. Naslov pošl. upr. »Jutra«. 2400

Psi, foksterierji 2379
(tudi dobri čuvaji) se pocieni prodajo v hotelu »Tivoli«.

Dobro ohranjen pult
in stelaža za špecerijo, takoj naprodaj. Naslov pošl. upr. »Jutra«. 2381

400 m tračnico,
130 m visoke, okoli 33 kg pri metru težke, z vsemi pripadajočimi deli (travnice, ležaje v Mariboru), se takoj oddajo. Ponudbe na poštini predal 29, Maribor. 2394

Stanovanja
Stanovanje,
obstoječe iz dveh sob, kopalnice in ostalih pritlik, se zamenja s stanovanjem od treh sob. Naslov pošl. upr. »Jutra«. 2404

Razno
Mlad trgovec 2380
prosi posojila na dobro idečo trgovino do Din 25.000 proti visokim obrestim in gotovemu vrtstvu. Sprejme tudi družabnika, ki bi pomagal trgovcu. Ponudbe pod »25.000 kron« na upr. »Jutra«.

Plavalne pasove
iz plativine izdeluje tovarna zamaškov Jelacina & Komp., Ljubljana. 238

Slatinska princesa.

Dnevnik neznanke. Izdal dr. Iv. Lah.

Poslovala sem se pozno in ko smo se vračali domov, je še vedno govoril o svojih mladih silah. Vi vsi mislite, da smo stari, je govoril; »Tako sodijo tudi naši sovražniki o naši državi! toda mi smo mladi, v nas je še sila življenja. Položili smo ga v posteljo in smo šli v svoje sobe. Pol ure nato je zapeel zvonec.

Vedela sem takoj, da je to napad. Sluga sam ga ni mogel pomiriti. Vstala sem in sem odšla k njemu. Šla sem mimo Vaših vrat. Nisem Vas hotela buditi, kajti v takih trenutkih slabosti ni hotel videti okrog sebe tujih ljudi. In vendar sem bila v tem trenutku tako slaba in sem želela Vas imeti poleg sebe. Mogoče sem bila utrujena od pota. Bilo mi je tudi neprijetno, kajti bila sem v nočni obleki in moji lasje so bili razpuščeni; mislila sem, da mu bo kmalu bolje. Odšla sem v njegovo sobo: ležal je vznak, stiskal je pesti in je škripal z zobmi. V takih trenutkih je bil strašen.

Toda to je trajalo le malo časa. Posmejal se je, dvignil je glavo, zaprel je sovražnikom v daljavi in je obležal slaboten in onemogel. Navadno je kmalu nato zaspal. To noč pa je bilo huje in jaz sama sem se ga bala, ko je izkušal premagati svojo slabost s pijanim pogumom.

Ko se je za trenutek pomiril, sem stopila iz sobe in na hodniku si stal Ti kot temna senca, ožarjena od svetle mesečine. Bila sem v obupnem razpoloženju. Najraje bi bila stopila k Tebi in bi bila naslonila svojo utrujeno glavo na Tvojo prsa. Ti pa si stal mirno in resno in vprašal si tako hladno: »Kako mu je?»

Tisti trenutek sem obstala in sem se te bala. Bila sem tako sama in zapuščena. V temi so se nehote vijele najine roke. Čutila sem Tvojo toplo dlan, razgreto od mlade krvi. Tvoj diš, poln gorkote, in Tvoje oči, polne žgočega ognja. Toda kaj bi bil pomislil o meni, da sem v tem trenutku iskala zavetja pri Tebi! Rekla sem Ti, da ni nič hudega in da se je pomirila. Stisnil si mi roko in odšla sem v svojo sobo. Dolgo nisem mogla zaspati. Zdelo se mi je, da slišiš na oknu in gledaš v noč.

Moj dragi! In, takrat mi je prišla misel: kako bi bilo, ko bi se naenkrat odprla vrata in v sobo bi vstopila njegova črna senca. Ne rekla bi niti besede. Bila

sem tako brez sil. Hrepenela sem po tem, da bi me nekoliko objel in odnesel iz tega utrujenega sveta. Čutila sem vročico v glavi, vse je gorelo v meni in hotela sem odpreti okno. Toda bala sem se, da bi Ti to zapazil in potem... Ne, ne, Ti nisi vedel, kaj se je godilo z menoj ta večer. Oče se je pomiril in zaspal. Spal je po takih nočeh navadno zelo dolgo; zato se mi je zdelo, da sem svobodna in da bi lahko odšla ven na vrt. Toda, kaj bi Ti sodil o gospodični, ki v mesečni noči zapusti svojo sobo in odide na vrt? In zunaj je bila tako lepa noč!

Se v polspanju se mi je zdelo, da si potikal na moja vrata. Pa čemu bi trkal? Zdelo se mi je, da so se vrata odprla in Tvoja senca je stala v sobi. Skoraj sem slišala korake, kako se bližajo moji postelji. Potegnila sem v nepoznanem strahu odejo čez obraz, sem videla, da sem sama v svoji sobi.

Vem, dragi moj, Ti si bil kavalir in ne bi storil kaj takega. In vendar je bilo vse to mogoče...

Vzbudila sem se utrujena. Zjutraj sem se utrujena. Zjutraj sem Te našla na hodniku, kjer si se udano poklonil in si vprašal, kako sem spala. Sluga mi je sporočil, da oče še spi, zato sva šla sama na zajuterk. Ali še veš, dragi, kako sva sedela v sobi in sva se krepčala. Tudi Ti si bil videti utrujen. Rekli si, da si imel težko noč, ker Te je skrbelo, kaj se je zgodilo. Rekli si, da izgledam dobro, in to me je potolažilo. Ob devetih sva odšla navzgor: oče se je prebudil v dobri volji in je rekel, da odidemo šele opoldne naprej. Spremljal si me po mestu, da sva nakupila nekaj stvari za kopališče. Kako prijetna je bila ta pot po mariborskih ulicah! Vse se mi je zdelo, kakor v sanjah. Zdi se mi, da nisva mnogo govorila, a vsaka beseda je bila kakor odmev iz neskončne skrivnostne daljave, kjer se skriva raj nebeske radosti in ljubezni.

Vrnila sva se pozno. Oče je že sedel za mizo in je naju pozdravil z veseljem smehom. Tak smeh je imel navadno po prepih nočeh. Odšla sem v sobo, da pospravim svoje stvari. Prišel si za mano in si obstal na hodniku, kakor da si ne upaš prestopiti praga moje sobe. Kako si bil lep v tem trenutku! Zdelo se mi je, da si moj, tako moj in sanjala sem, kako bova potovala nekoč sama, sama v širni lepi svet...

IV.

To je bil krasen pomladanski dan, ki ga ne bom nikoli pozabila. Ko smo pustili za seboj prijazni Maribor, nas je vodila cesta sredi zelenih polj in travnikov proti daljnemu gorskemu grebenu, ki skriva v sebi prečudne zemeljske zaklade: tam se dviga temni širokopoleči Boč in daleč na drugi strani osamljeni svetli Donat. Pod njima vro čudotvorni vrelci, ki prihajajo v Slatino na dan.

Vozili smo se precej hitro in ker je bil moj oče utrujen po nemirni noči, je pustil naju, da sva se vozila v svojem vozu naprej, on pa je zaspal v svoji kočiji in se ni zanimal za krasoto narave, ki naju je obdajala.

Kako srečna sem bila na tej poti s Teboj! Ves svet okoli mene se je izpremenil v eno samo visoko pesem ljubezni in moje srce je s hvaležnostjo pozdravljalo slehernega ptička, ki je prepeval na drevesu ob cesti. Mogočni pohorski gozdi so odmevali v pomladanski pesmi, zeleni vrhovi so se svetili v zlati žarkih, veter je vel preko polj in nad njimi so žgoleli škrljančki svoje solnčne pozdrave. Sedel si poleg mene in v Tebi je odsevala vsa ta mlada radost življenja in optimizma. Kako sem te ljubila v teh trenutkih! Bila sem utrujena od prečute noči in sem hotela nasloniti svojo glavo na Tvoje rame. Toda bil si hladen kakor samotni hrast na polju, in samotna jelša je zaman hrepenela odpočiti si ob njegovih krepkih vejah.

Da, prijatelj moj, jaz sem vedela, da še ni prišel moj čas in da moram čakati na trenutek, ko bo vse jasno med nama.

Zato si mi pripovedoval zanimive stvari.

Ko smo se vozili proti Račjem, si me opozoril na Tattenbachov grad in si mi pripovedoval o njegovi usodi. Komaj da sem razumela to povest. Zdelo se mi je stara in sem mislila, da ne spada v ta lepi pomladanski dan. Ti si imel o tem svoje nazore: pravil si, da pravzaprav ni bilo vse v redu v tistih časih. Vi-diš, vse sem si zapomnila. Saj mi je bila vsaka Tvoja beseda draga in sveta: poslušala sem, kakor otrok, kadar mi kdo pripoveduje bajke. Da, rajše bi bila poslušala o drugih stvareh. Kolikokrat sem Te ustavila in sem Ti pokazala cvetoče rože na polju, Ti pa si se ozrl in si nadaljeval svojo povest.

Tako smo prišli do Poljčan, pod Boč. Ustavili smo se v gostilni in smo se odpočili.

Moj oče je krepko zaspal. Ni si mogel misliti, da smo tako hitro prevzeli to dolgo pot. Tudi meni se je zdelo, da je trajala prekratko. Veselila sem se, da je še daleč do Slatine. Odpočili smo se v gostilni, konji so se okrepčali, mi pa smo sedeli v zeleni lopi na vrtu in smo vzbujali spomine na preteklo noč.

O, da bi Ti bila mogla povedati, kako čudna je bila ta noč! Toda naša pot nas je vodila v Slatino, in jaz sem sanjala o nočeh, ki pridejo.

Nikoli niso prišle...

In sedaj se je pričel najlepši del naše vožnje. Solnce se je že nagibalo, ko smo pogrnili. Cesta se je vila po belih klan-cih navzgor, polna vedno novih, izpreminjajočih se krasot. Konji so stopali navkreber in pod nami se je razgrinjala široka ravan dravskega polja. Ves večer je oživel v zapadajočem solcu in vsi gozdi naokoli so se izpreminjali v sanjavo, nerazumljivo lepo pesem. Voz se je nagibal na desno in levo kajti ceste so bile izprane od pomladanskega dežja. V takih trenutkih sem se nehote naslonila na Tebe in Ti si nehote prijel mojo roko. Bila sem zasanjana in omamljena. Hotela sem tako zaspati ob Tebi in sanjati.

Ozirala sva se po čudovito krasnem svetu okoli nas in sva iskala novih besed svojemu občudovanju.

In vendar: najkrajnejši so bili oni trenutki, ko sva obstala z roko v roki in obmolknili. Tako smo se pripeljali po strmih klan-cih na vrh in tam se nam je odprl nov svet dolina rogaške Slatine. Glej, dragi moj, hotela sem Ti opisovati pot, kakor smo se vozili letos, saj vse to, kakor smo se vozili lani, veš sam! Toda moje potovanje letos je bilo le ponavljanje lanskih spominov. Niti ne vem, kako smo se vozili, kje smo se ustavili, kaj smo videli. Vse to potovanje je bilo brez pomena.

Jaz sem se v mislih vozila s Teboj in pri slehernem kamnu sem se spomnila, kaj smo govorili lani ob tem času na tem kraju. Kajti letos, dragi moj, sem potovala brez Tebe in vsa pot se mi je zdela pusta in prazna. Nisem videla pomladanskih njiv, ne ptičev ob cesti, ne škrljančkov nad poljem, ne zlatih žarkov v zelenih vrhovih. Vsa moja vožnja je bila en sam sen o Tebi in moja duša Te je klicala z najslajšimi imeni in Te

je izpraševala: ali še veš, ali še pomniš? Kje si sedaj?...

Hotela bi Ti popisati to pot, toda kaj je bila ta pot v primeri z ono vožnjo s Teboj!

Oče je bil bolan in je ležal v kočiji: jaz pa sem gledala v pusti svet okoli sebe in sem mislila na Te. Da, zdelo se mi je, da sem se samo enkrat vozila v Slatino in da je to samo vožnja iz onega sveta: vozila sem se v spominih. In ti so bili tako sladki.

Ali še veš, kako sva vzkliknila, ko se je odkrila nova dolina pred nami in je kočijaž pokazal v ono stran: tam je Slatina.

Tam, tam, je bil svet mojih sanj, tam je imela priti k meni vsa ona sreča, ki sem jo vozila s seboj. Konji so hoteli nizzdoli po belih klan-cih med zelenimi gozdi. Za daljnimi gorami je zapadalo solnce in je zlatilo nejasne vrhove. Skozi mrak je šumela večerna pesem: na vzhodnem nebu so se že prižigale prve zvezde. Hladen veter je vel skozi večer.

Bila sem utrujena od krasote in ljubezni. Zavila sem se v svoj plašč in sem molče gledala v rajski svet pod seboj. Tudi Ti si umolknil. Bog ve, kaj se je dogajalo v Tvoji duši. Pogledala sem Ti v oči in Ti si me pogledal tako žalostno. Zdelo se mi je, da odseva iz njih žalost za to, ker Ti je bilo določeno preživeti tako malo časa v tej tihli sreči. Toda sreča se ne meri na čas, ona je neizmer-na. Zato sem prišla Tvojo roko, da bi pregnala bolelost iz Tvojega srca. Ti pa si opazil cervkico na gori in si mi razlagal imena gor, kakor da nisi čutil mo-je tihe prošnje.

Tako smo drdrali navzdol in po dolini je ležal že mrak, ko smo se bližali Slatini. Bilo mi je žal, da se bliža konec te lepe vožnje. Najraje bi se vozila tako naprej do konca sveta.

Zavili smo v tiho dolino in utrujeni konji so stopali počasi. Kako bi bilo lepo voziti se tako naprej neznano kam skozi zvezdno noč ob Tvoji strani, moj dragi, in sanjati o sreči, o ljubezni, o življenju...

(Dalje prihodnjč.)

F. DEBELJAK

(prej A. Rasberger)

Ljubljana, Sodna ulica 5

prodaja zaupljivim kupcem na obroke gramofone, plošče, zvočnice, igle, peresa in vse gramofonske dele. 37/IV

Gospodinj, ki kupujete testenine, makarone, zahtevajte samo

PEKATETE

Testenine, tudi same makarone, iz staroznane tovarne ŽNIDARŠIČ & VALENCIČ, Ilirska Bistrica, se dobe povsod.

Zaloga: R. Bunc & drug, Ljubljana, Celje, Maribor.

Najfinejša ljutomerska vina
ima v zalogi

Lovro Petovar, Ivanjkovec

lastnik vinogradov v Jeruzalemu.

2329

Papirnica, knjigarna in knjigoveznica

z velikim prometom v Subotici se prodaja, tudi posamezno.

Ponudbe na „Kurir“, anonimna pisarna v Subotici.

2368

Dražba avta okrajnega zastopstva v Ormožu

se vrši dne 14. avgusta 1922. ob 11. uri dopoldne na dvorišču g. Kreutz, ključavničarja v Ormožu. Avto je tovorni, 2-tonski, trdke „FIAT“ z železnimi obroči ter v dobrem stanju. Vzklicana cena 60.000 K.

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

40/1

Industrija perila

POVH & MEDIC, NOVO MESTO.

Kupimo vsako množino 2315

brusnega lesa

(Schleifholz), debelega od 7 cm in čez, dolgega od 1 m in čez, za takoj in za poznejše stalne dobave. Ponudbe L. Jugoslav. posredovalnici za les v Mariboru.

IV. Kravos

Maribor — Tel. int. št. 207

Popolne opreme in razne

potrebščine za konje, usnjate

torbice, listnice, tobačnice

in kovčki za potovanje, ga-

maše, nahrbtniki itd.

Trgovina: Aleksandrova c. 13

Delavnica: Koroška cesta 17

Gonilni jermeni za stroje.

Vodič kroz Jugoslovenske Alpe „SLOVENIJA“

Sestavil znani naš alpinist R. BADIURA.

Praktičen kašipot. — Priročen format po vzorcu Baedekerjevem. — Točni in zanesljivi najnovejši podatki. — Okrog 500 strani, 75 slik, 7 zemljevidnih kart, načrt Ljubljane. Neobhodno potreben priročnik za ture, izlete, potovanja, mora se nahajati v vsakem planinskem domu, hotelu, kavarni, domači knjižnici!

Knjiga bo vzbudila pozornost!

Izide pričetkom avgusta t. l.

Posebno opozarjamo nanjo udeležence Sokolskega zlata in Velikega sejma!

Cena 100 Din.

Izdala in založila Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani,

Miklošičeva cesta 16.

Javiti se je po dopisnici že v naprej!

Pravkar izšel

Rudolfa Badiure

2262

„NA TRIGLAV“

Kašipot po Triglavskem pogorju. Za turiste, izletnike, sport-

nike, tujce, za vse prijatelje krasot naše domovine.

Izdala Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

Cena približno 100 K.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana,

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana

Prešernova ulica 50, v lastnem poslopiu.

Telefon št. 40 in 457

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Domache vesti

Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

V uvaževanje starišem

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Dopisi

neumorno deloval na kulturno-prosvetnem in političnem polju v Moravčah. Nepotrebno bi bilo govoriti o tem, kaj vse je storil G. Toman za Moravče in okolico. Zdi se mi, da mu je bila slavnost v nedeljo najlepši dokaz, da narod zna ceniti njegove velike zasluge in obenem najboljše plačilo za njegovo neumorno, nesebično štiridesletno delo. Na lepo

Objave

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Odlična kakovost

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Hči papeža — Lukrecija Borgia

Lukrecija zamahne z roko in ena izmed dam donese v zavoju škrlatnega baršuna zlat lovorov venec. Lukrecija ga dvigne in položi na Cezarjevo glavo.

«Poklanjam zmagovalen lovorov venec. Pošilja ti ga po meni borgiaški Rim, jaz pa, tvoja sestra, ti dajem za dobrodošlico iskren poljub!»

Pred vsemi, ki so prisostvovali prizoru, objame Lukrecija Cezarja krog vratu in s svojimi polnimi rdečimi ustni vroče poljubi njegova usta. Nato stopi nazaj, zbegana in zarudela kakor mlada nevesta.

Ako je Cezar Borgia od tega trenutka morda še vedno dvomil o iskrenosti Lukrecije in je za njenim prijateljskim in ljubeznivim obnašanjem videl past — v tem hipu, ko so njegove ustnice po dolgi dobi zopet občutile ustnice lepe sestre, je izginila iz srca vsaka sumnja. Bil je čvrsto uverjen, da je Lukrecija izven pametnejša, da se je odločila živeti novo življenje, morda tako, kakor nekdanji v razkosnosti in uživanju, kar ji lahko pridobi moč in bogastvo, življenje, ki ga je živel pred poroko z Alfonzom aragonskim.

Ko je papež Aleksander VI. podelil svoj blagoslov vsem, ki so bili zbrani v predvorju palače, se je podal s Cezarjem in Lukrecijo v svoje dvorane.

«To je eden najsvetlejših dni mojega življenja!» vzklikne Aleksander VI. in sede v visoki naslonjaj, «ker ti, dragi moj sin Cezar, stojiš pred mano, obkrožen z zmago in slavo. S čvrsto roko si spokoril mnoge naše sovražnike in si tako dokazal svetu, da velja v tej deželi samo ena volja — volja Borgia. A tebe gledam, ljubljena moja Lukrecija, kako divna in lepa stojiš pred menoj, odkar si prebolela veliko bol in se povrnila življenju. Najbolj me pa osrečuje, da vaju, otroka, vidim skupaj, pomirjena in popolnoma slojna. Verjemita mi, samo dokler so Borgiaji čvrsto združeni v slogi, se lahko hrabro upirajo sovražniku, premagajo ga in upropastijo. Resnično, rečem vama, da je naše delo dovršeno šele na pol, ker moj duh se vije k visokim ciljem in ne bi želel leči v grob, dokler slavno ne dokončam življenjske naloge.»

«Pogled na to zemljepisno karto vama, draga otroka, razjasni, da ne smemo pustiti, da nam zarjavi meč. Obilo posla te še čaka, Cezar moj, pa tudi ti, draga hčerka, mi moraš pomagati, da izvedem svoje načrte.»

«Oče moj, kako jaz?» vpraša Lukrecija. «Jaz sem vendar le slabotna ženska. Da, ko bi se mogla povzpeti do junaštva svojega brata Cezarja, ko bi znala kakor on ravhati z orožjem... tedaj bi Aleksander VI. in sveta Cerkev našla v meni nevtrudno branilko, toda ni mi sojeno, nositi oklep in stopati v boj, ker je tudi Borgiaška hčerka le slabotna ženska...»

Smehljaj favna je zaigral krog papeževih ust.

«Draga moja hčerka Lukrecija,» odvrne, «ženska slabost doseže v svetu več, kakor moška hrabrost, ker ženska slabost zmaga to hrabrost. Pot, katero nam s krvjo kriči tvoj brat Cezar, lahko ti izgladiš z ljubavjo... toda o tem pozneje. Najprej, Cezar, ti moram, razložiti naloge, ki te še čakajo.»

Aleksander VI. je s svojimi uvelimi, tresočimi rokami razprostrl pred seboj na mizi velik zemljevid Italije, ki je bil zelo skrbno izveden. Področja, ki jih je Cezar že osvojil, in ona, ki so še prej bila v posesti cerkve, kar je bilo takrat istovetno s posejstjo obitelji Borgia, so bila začrtana z rdečo barvo.

«Vse to,» reče Aleksander VI. in pokaže z zlatim pisalom na ta področja «pripada nam in nam ne bo več oteto. Toda tukaj nas čaka še mnogo posla, ker tu rastejo naši dohodki. Tu je Rimini, tu Faenza, a najprej moramo proti Pesaru, središču Giovannia Sforze, mojega nekdanjega zeta. Zdi se mi zelo važno, zavzeti njegov grad in njegovo deželico. Mali Sforza je namreč postal vnet zavrnik naših sovražnikov, ker je v kratki dobi, kar je spadal k naši obitelji, opazil dovolj in preveč naših slabosti, izvedel je naše tajnosti in se ni bal izbrljati vse, kar je vedel.»

«Z Giovannijem Sforzo imam še star račun,» vzklikne Cezar, «pa tudi Pesaro je eno najlepših mest in področij, kar si jih, dragi oče, pokazal na karti. Nadenj hočem najprej in zaklinjam se... da bom Sforzo obesil na prvo drevo, ako ga le dobim v pesti!»

Pri teh besedah preleti Cezar s pogledom Lukrecijino lice, a ne more za-

paziti niti najmanjše izpremembe v njenih potezah.

Aleksander VI. podpre glavo z rokami, globoko se skloni nad karto s pogledom, vrtim na neko točko.

«A tu, glej, je mesto mojih skrb in noči brez spanja,» vzdihne globoko. «Fiorerza, lepa, vesela Fiorenza, v kateri imamo skoro toliko sovražnikov, kolikor ima mesto prebivalcev. Plameni, ki so se strnili nad glavo razkolnika Savonarole, so sicer vneli njegovo telo, toda preleteta semena, ki ga je raztrosil on, niso mogli zamoriti. Mržnja zoper Borgiače raste v Firenzi še nadalje, to mesto je središče vseh mahinacij, ki so naperjene proti nam. O, sin moj, da ti uspe ukleniti v verige florentinske odpadnike... Cezar, ne smehljaj se prezirno, ker ob zidovju Firenze se bo odločila usoda Borgiačev. Ako se nam ne posreči spokoriti ponosnih Florentincev, tedaj ne bomo nikoli mogli v miru uživati plodov svojih dosedanjih zmag.»

«Ukrotiti ga bom, odpornega florentinskega leva,» reče Cezar odločno. «Nikar ne dvomi, oče, da ne bi ugnal te odpadnike. Le potrpljenja je treba. Drug za drugim pridejo vsi na vrsto. Nobeden se nam ne bo umaknil, nobeden, ki se je kdaj osmelil, dvigniti roko proti nam. Vendar je treba izpolniti nekatere predpogoje, ako si pri tem novem vojnem podjetju hočemo zagotoviti uspeh. Mojih osem tisoč Francozov in dva tisoč Špancev gotovo že šest tednov ni dobilo plače. Te ljudi je treba na vsak način zadovoljiti. In tudi za nadaljne tri mesece potrebujem denarja.»

«Sin moj, sredstev ti ne primanjkuje. Zapovem cerkvenemu blagajniku, da ti takoj izplača vsako zahtevano vsoto.»

«Toda si li popolnoma siguren, da kardinalski kolegij ne bo ugovarjal?» vpraša Cezar. «Kolikar vem iz zanesljivega vira, so gospodje z rdečimi klobuki nezadovoljni. Ni jim prav, da se cerkvena blagajna upotrebljuje za utrjevanje naše obitelji. Kakor da bi cerkev in Borgia ne bilo isto!»

«Z globoko bolestjo,» odvrne Aleksander VI. pretvarja se, «skoro z globoko sramoto moram žalibog potrditi tvojo trditve. V svetem kardinalskem kolegiju je nastalo neko nerazpoloženje, ki nikakor ne odgovarja vzvišeni službi visokih cerkvenih do-

stojanstvenikov. Sicer je večina kardinalov še na moji strani in k sreči poznam kolovodje, ki sicer v posvetovanih kolegijih ne iznašajo svojega pravega mnenja, ali taje konspirirajo proti meni, pontifeksu, najvišjemu predstojniku.»

«Kdor pozna svoje neprijatelje, oče, pa jih ne uniči, ta pozneje ne sme tožiti, ako oni uničijo njega. Mislim, oče, da daje zgodovina papežev dovolj navodil, kako je treba postopati z upornimi kardinali. Odprti kroniko in citaj, kako so v takih slučajih ravnali tvoji predhodniki na Petrovem prestolu. Daj se poučiti od Pija II., Inocenca VII. in od ostalih, kako je treba ukreniti z neposlušnimi podložniki.»

«Ne potrebujem ponka,» odvrne papež s trdim glasom. «Vse življenje sam se držal pravila: Samo mrtev sovražnik ni več sovražnik! Bodi brez skrbi, sin moj, tudi te neprijatelje bom znal ukloniti s poti. Preden se mesec trikrat pomladi, bodo trije nosilci rdečih klobukov položeni v grob in zaklenjeni s mrtvaški zvonček. To so kardinali Ferrari, kardinal Michel in Adrian de Cernati. In glejta, ljubljena otroka, izredna sreča je, da so baš ti trije kardinali najbogatejši v celnem svetem kolegiju. Nakopičili so si ogromne zaklade, pa je vsekakor pravično, da vse njihovo krivično pridobljeno bogastvo pripade papeški blagajni. A tudi narod

radi smrti treh kardinalov ne bo iznenaden, ker po ljudskem verovanju vselej umira trojica kardinalov skupno in ob istem času.»

«Dovolj mi, ljubljani oče, da se globoko poklonim pred teboj,» se veselo smehlja Cezar Borgia, «ti razumeš svoj posel, kakor nihče drug. Lahko tako spojimo koristno z ugodnim. Ti torej prevzameš nase nezadovoljnost iz kardinalskega kolegija, jaz privoščim svojim zvestim vojsčakom še par dni potrebnega odmora in krenem nato proti Pesaru. Mali Sforza bo prvi, s katerim otvorim novo slavno razdobje svojega življenja.»

(Dalje prihodnjič.)

Priporoča se spedicija
R. RANZINGER
Ljubljana — Jesenice. 33

POZOR! 2407
Soboslikarska in pleskarska dela
sprejemam ter jih izvršujem lepo, trpežno in po najnižji ceni.
Ant. Stiplošek, slikar in pleskar.
Ljubljana, Rožna ulica 13.

BERSON-KAUCUK, d. d. Zagreb, Wilsonov trg 7.

Sprejme se spreten trgovski pomočnik
manufakturist, za večjo trgovino na deželi. Prednost imajo izložbeni aranžerji. Stanovanje in cela oskrba v hiši. Ponudbe na upravnistvo „Jutra“ pod št. 500“. 2402

Kupim zmešane ženske lase
po najvišjih dnevnih cenah. 2387
Štefan Strmoli
Ljubljana, Pod Trančo 1

Več tesarjev
sprejme 2396
Josip Kregar
tesarski mojster
Ljubljana, Cesta na Kodeljevo.
Plača po dogovoru.

One-stop, Fox-trot, chimmy, Boston-valse, American tango, Yass-Band, g. T. Skvorcova,
učbenica ruskih artistov carskih gledališč Medelinskega in Jakovljeva, ki je došla šele modernih salonskih plesov v Cardifu (Angleško), ritmično telovadbo in plastične vaje, pride v mesecu septembra in prosim, da bi se tekom meseca avgusta osebe, ki se žele učiti, vpisali v upravnistvo „Jutra“, kjer se izvede tudi pogoji. 2386

Hiša
s trgovskim lokalom v Ljubljani, zelo na prometni ulici v sredini mesta
se takoj proda.
Ponudbe je poslati na glavno pošto, restant Nikolsburg. 2399

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke
plača najbolje trdka 20
SIRC-RANT, KRANJ,
telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd.

Gostilničarji, pozor!
Priporočamo svojo veliko zalogo raznovrstnih vin iz tukajšnjih gor, Bizeljsko, Sromlje, Pisce, in sicer rdeča vina od K 22— naprej, dobra bela vina od K 24— naprej. Zbrana fina sladka vina, Rizling K 30— do 32—. Točna in solidna posrežba in tudi sodi na razpolago. „Globus“, trg. dr. z o. z., Brežice ob Savi. 2353

Največja izbira različnih pletenin, majic, nogavic in rokavov pri tvrdki
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Les
rezan, tesan ali okrogel, dobavlja najkulantneje 2330
Zvenko A. Mesarič, trg. z lesom, Selnica ob Dravi, žel. post. Ruše.

Samostojen, bilance zmožen knjigovodja in korespondent
zmožen popolnoma slovenskega in nemškega jezika in pisanja, po možnosti izvežban v železninski trgovini, se išče za železninsko podjetje na Gorenjskem. Podrobne ponudbe dobro priporočenih prosilcev naj se vpošljejo pod „Železninska tovarna“ na upravo „Jutra“.

Svarilo.
Društvo krovskih mojstrov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja vse cenjene hišne posestnike, gospodarje, njih namestnike i. t. d., da ne dajo pokrivati in popravljati svojih streh na poslopih raznim elementom in krpučarjem, kakor se je to v večji meri dogajalo do sedaj. 2332
Taki ljudje pokvarijo, strehe tako da jih strokovnjaki za njimi popravljati ne morejo. Tudi bodo odsele dalo društvo take nekoncesionirane kvaritelje streh za vsak slučaj policijsko zasledovati ter jim tako na mestu ustaviti delo.
V Ljubljani, dne 25. julija 1922.
J. Križnar, predsednik.
Gril, tajnik.

Jadranska banka — Beograd.

Delniška glavnica: Din 60,000.000.—. Rezerva: Din 30,000.000.—.

Podružnice:
Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski oddelek. 36/22

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:
Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New-York City.
Banko Yagosiavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Zahvala.

Ob prerani in prebitki izgubi našega nadvse ljubljenega nenadomestljivega soproga, očeta, oziroma tasta in starega očeta, gospoda

dr. Josipa Furlana

nam je došlo od vseh strani toliko dokazov prisrčnega in iskrenega sožalja, da nam manjka izraza zahvale zanje in za uteho, s katero so nam lajšali našo neizmerno bol.

Vsem, ki so se nas spomnili v teh najtežjih urah, darovali krasno cvetje, oziroma spremili blagega pokojnika na njegovi poslednji poti, osobito č. gg. duhovnikom vrhniške dekanije, g. pokrajinskemu namestniku ministru Iv. Hribarju, odvetniški zbornici ljubljanski, g. direktorju dr. B. Senekoviču za mestno občino ljubljansko, gg. zastopnikom ljubljanskih sodišč, okrajnega glavarstva, Zveze industrijcev, Društva slovenskih sodnikov, Društva odvetniških kandidatov, gasilnemu društvu na Vrhniki itd., se zahvaljujemo najiskrenejše iz dna srca.

Na Mirkah, dne 1. avgusta 1922.

2401 **Žalujoci ostali.**

Delniška glavnica:
K 20,000.000.—

PODRUŽNICE:
Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi:
K 6,500.000.—

1478
Telefoni št. 146, 458
Brzojavke: ESKOMPTNA